

DOMAČI PRIJATELI

Mesečnik za zabavo in pouk.

Izhaja koncem meseca. Naročnina letno 20.— Din, poluletno 11.— Din. Posamezna številka 2.— Din. Izdaja konzorcij „Domačega prijatelja“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik Emil Podkrajšek. — Upravnik agr. Vladimir Sergejev. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. — Tiskali J. Blasnika nasl. v Ljubljani. — Odgovoren Mihael Rožanec.

Vsebina.

Hrepenenje. (*Ivan Vuk*). — Ljudje na Marsu. (*Ignacij Mihevc*). — Pokrajina. (*Miran Jarc*). — Izprehod. (*Gustav Strniša*). — A la dame noire. (*Mirko Kragelj*). — Materi. (*V. Bitenc*). — Darilo. (*Slavoj Bolhar*). — Trenotje. (*Boris Režek*). — Za greh. (*Zofija Kosova*). — Punčka. (*A. Oberholzer*). — Ribja gnezda. (*A. Z.*) — Patroniranje vzorcev na blago. (*Prof. Saša Šantel*). — Ljubljanski velesejem. (*Dipl. com. A. J . . . č*). — Rogaška Slatina. — Praktični nasveti: Varčevanje. (*Alfa*) — Književnost. — Smešnice.

KOLINSKA CIKORIJA

naša prava domača

daje kavi prijeten okus, daje kavi izdatnost, daje kavi lepo barvo, je izdelek domačega delavca, zasluži, da se uporablja v vsaki varčni rodbini.

Navodilo za kuhanje kave.

Kava je postala danes najbolj priljubljena in cena pijača v vsaki hiši. Pripravljena z dobrim mlekom je posebno redilna in zdrava. Kava se mora kuhati tako, da pridobi svoj aromatičen okus in vonj, ki nudi poseben užitek in ne izgubi redilne moči.

Pravilno se kuha kava sledeče: Vzemite primeren lonec, katerega ne smete uporabljati za drugo kuho; napolnite ga s svežo vodo, v katero vrzi košček

„KOLINSKE CIKORIJE“.

Ko zavre, kuhajte približno še 1 minuto. Potem šele dodajte cikoriji poljubno količino fino zmlete zrnate kave, ki naj le nekoliko povpre, nato jo pokrijte, da ne izdišči, jo odstavite od ognja in pustite, da se kava usede. Lahko prilijete tudi žlico mrzle vode, da se kava hitreje vsede, nato pa jo precedite skozi snažno cedilo. Napraviš jo lahko s pridatkom mleka ali brez in poljubno osladiš. Belo ali črno kavo pijte vedno le sveže kuhano. Postane in pregreta

ni okusna in ne močna. Povesod zahtevajte le sveže praženo kavo, katero hrani zaprto. Zmeljite jo samo tedaj in toliko, kolikor je potrebno za takojšnjo kuho. Da se pri vsakem kuhanju dobi dobra kava, je potrebno, da se ravno tako hrani tudi cikorija na normalno hladnem, zračnem prostoru. Mokrota, vročina, solne in dišave stvari ji škodujejo.

K dobri kavi dodajte tudi dobro „kavino primes“, ki vsebuje redilne, sladkorne karamelizirajoče snovi, ki dajejo lepo barvasto in izdatno zavretek kave. Tu priporočamo našo pravo domačo

„KOLINSKO CIKORIJO“

v škatljicah ali v okroglih zavitkih. Opozorjamo na posebno izvrstno „REDILNO“ s srčkom, katera se mora kuhati približno 2 minuti več. K beli kavi mešajte štedljive gospodinje kot primes tudi figovo, rženo, ječmenovo sladno kavo, zrnato ali že zmleto zvezdno sladno zmes. Vse te primesi kakor tudi kavine konzerve Vam nudi

KOLINSKA tovarna v LJUBLJANI,

katera je že nekaj let opremljena z novimi stroji in ki more postreči svojim cenjenim odjemalcem samo s prvovrstnim blagom.

Najboljši
 Najpopolnejši
 Najelegantnejši
 Nad vse praktičen
 in poleg tega najcenejši
 šivalni stroj je edino le

STOEWER

Poleg navadnega šivanja in
 šivanja s pom. aparati brez-
 hibno entla (obšiva in všiva),
 veze (štika), krpa (štopa),
 perilo in nogavice.

Brez vsakega preminjanja plošč in
 drug. je stroj v minuti pripravljen
 ali za vezenje in ravno tako hitro
 zopet za navadno šivanje.

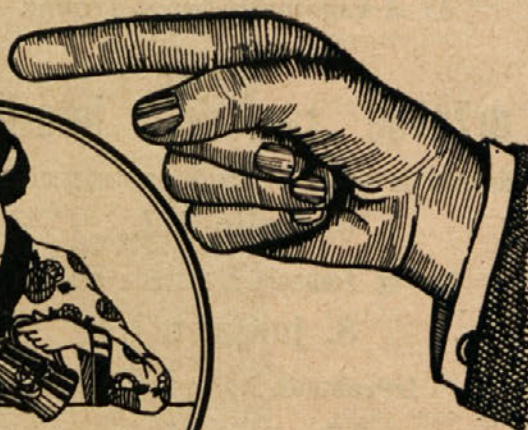
Edina zaloga pri

LUD. BARAGA

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL. 6./1.

15 letno jamstvo. Ugodni plačilni pogoji.
 Brezplačen pouk.

Ako kuhaš, Proju' kavo
 boš imela deco zdravo
 zato zahtevaj jo povsod
 da Ti boš zdrava in
 Tvoj rod.

TISKARNA IN LITOGRAFIČNI UMETNIŠKI ZAVOD
J. BLASNIKA NASL.
LJUBLJANA · BREG 10-12

TISKARNA Vsakdanje tiskovine v vse svrhe. Knjige. Umetniška dela. Brošure. Prvovrstne reklamne tiskovine. Večbarvni tisk. Elegantne tiskovine za trgovine in hotele. Vizitke. Kuverte. Plakati. Posmrtnice. Računi. Ilustracije. Vse združne tiskovine itd.

Etikete. **LITOGRAFIJA** Diplome. Vignete. Delnice v več barvah. Specijaliteta: Plakati. Umetniške slike. Litografirane vizitke, računi, pisemske glave, poročne karte, ceniki, jedilni listi itd.

OFFSETTISK Plakati po lastnih ali predloženih umetniških načrtih v več barvah. Barvne umetniške priloge. Pokrajinske slike v narav. posnetkih.

BREZ KONKURENČNE CENE!

Še vedno je čas

da si zagotovite pravo igranja

v 14 kolu

državne razredne loterije.

Naročila za srečke I. razreda sprejemamo še do

6. julija t. l.,

ker se žrebanje I. razreda vrši že

8. julija t. l.

Izžrebanih bo v tem kolu

12 premij in

125.000 dobitkov v vrednosti Din 82,075.000.—.

Za točna izplačila vseh dobitkov brez vsakega odbitka jamči država.

Vsakega našega kupca srečk obvestimo takoj po žrebanju o eventualnih dobitkih.

Poslužite se toraj nastopnega naročilnega listka, katerega izpolnite in pošljite na naš naslov v navadni kuverti z znamko za 50 para ali pa tudi nalepljenega na navadni dopisnici.

Zadružna banka v Ljubljani

Aleksandrova cesta.

Naročam za I. razred 14. kola državne razredne loterije:

celih srečk à Din 100 = Din

polovičnih " " 50 = "

četrtinskih " " 25 = "

Skupaj Din

Znesek Vam nakazem potom pošne položnice po prejemu.

Ime

Točen naslov

Odgatati!

DOMAČI PRIJATELJ

Mesečnik za zabavo in pouk.

Leto I.

30. junija 1927.

Štev. 5.-6.

Izhaja koncem meseca. — Naročnina letno 20.— D, polletno 11.— D. — Posamezna št. 2.— D. Izdaja: Konzorcij „DOMAČEGA PRIJATELJA“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik Emil Podkrajšek. Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. — Upravnik agr. Vladimir Sergejev, istotam. Tiskali J. Blasnika nasl. v Ljubljani. Odgovoren Mihael Rožanec.

Ivan Vuk:

HREPENENJE.

(Odlomki iz najdenega rokopisa.)

— — — — —
— — — — — ... Silna sila je v tebi, hrepene-
nje! Iz sebe na cesto ženeš človeka, ne ozi-
raje se, ali je na uli-
ci solnce ali burja,
samo da bi videl stop-
pinje tiste, ki je v
prsih zbudila tebe v
življenje, o hrepene-
nje... Po noči iz
spanja budiš človeka,
ko še ni ura vstaja-
nja, da bi mislil o
tisti, ki te je rodila,
o hrepeneje...

Ljubim te, hre-
penenje! Zakaj ti si
naredilo iz mene več-
nega popotnika, več-
no iskajočega tisto,
česar ti samo ne znaš
imenovati z imenom.
Moje življenje si na-
redilo podobno ne-
mirnim morskim va-
lovom, neprestano
vznemirjajočih mor-
sko gladino, nepre-
stano vzpenjajočih se
kvišku, k svetlobi, k
solncu, neprestano

Akad. kipar Tine Kos:

Podoba deklice.

iskajočih ideale, o hrepeneje... Ljubim te, hre-
penenje. Ti si dalo mojemu življenju svojstvo
burje. Brez tebe bi bi-
lo ono, kakor stoječa
voda, zeleni okrak ro-
deča, simbol miru ti-
stih, ki jim je gnji-
loba radost. Brez tebe
bi ne poznalo moje
življenje svojega „Ja-
za“...

Ti, hrepeneje si
tisto orožje, s kate-
rim se moj „Jaz“
bori proti vsem, kdor
se me loteva, da bi
me potlačil k tlom.
Ti si, ki mojim stop-
pinjam kažeš pot.

Ej, hrepeneje,
hrepeneje, kakšna
silna sila je v tebi...

Sonja se je pre-
budila.

Bila je še noč,
ko se je prebudila
zakaj ura je kazala
komaj tri popolnoči.

Odstranila je svo-
je bogate, svetle lase
z belega čela, pod-

prla z roko glavo in se zagledala v okno. Prebela srajca, izrezana na prsni, obrobljena z ozkimi, tankimi čipkami, se je obrisovala iz noči in objemala, kakor tančica rožnato telo, kipečo v jutru življenja. Belo tkan sta napenjali dve valuti deviških prsi, kakor dva napeta šipkova popka, pripravljena se razcvesti pri prvem strastnem poljubu gorečega solnca.

„Prvikrat sem ga videla“, je rekla v mislih, „pa se mi sanja o njem. Še govorila nisem nikoli z njim, pa me obiskuje v sanjah. Kdo je on? ... Samo v oči sem mu pogledala, tako, mimogrede, da vidim, kakšne oči imajo tujci iz južnih krajev, kjer raste vino in cvete jablan, kjer reka po zimi ne zamrzne ... On pa me gleda vso noč, kakor da mi je star znanec ... Nikoli še nisem videla tujca iz tistih krajev, zato sem mu pogledala v oči ...“

Legla je nazaj v mehko vzglavje in zakrila prebele, gole roke z odejo, modro, kakor da se pokriva s koščkom neba, vse obšito z belimi, velikimi čipkami, belim oblakom podobnimi.

„Prečudne so oči tistega tujca. Vidi se v njih, da v njegovih krajih raste vino in cvete jablan in reka pozimi ne zamrzne.“

Prijetno je bilo njenemu srcu misliti o tistih krajih in tujčevih očeh.

„Kako raste vino,“ se je vprašala hkrati. „Morda kakor sladkost melone, ki jo pripelejo v jeseni na naš trg tam od daleč nekje. Prerežeš melono in ko jo okusiš, je tako sladko v njej.“

Nato se je razsrdila nad samo seboj in se ozmerjala:

„Kako sem neumna“.

Obrnila se je na bok in potegnila odejo čez glavo. Kljubovalno je pomislila:

„Mislim o melonah, a v šoli je kazala učiteljica sliko vinske trte, obložene z grozdem, iz katerega poteče vino.“

Zatisnila je oči.

Tedaj sem pred njeno dušo stopil zopet jaz, kakoršen sem bil včeraj, ko sva se srečala v drevoredu šepetajočih brez.

„Ti si kriv, da sem se spomnila melone,“ je rekla v mislih in se tiho nasmehnila. „Daj mi mir, zakaj nočem misliti več na tebe.“

Silila se je, da bi zaspala, no jaz se nisem odmaknil od nje, temveč sem jo gledal tako, kakor sem jo pogledal včeraj v drevoredu šepetajočih brez.

Justin:

Izdajalec.

Iz cikla »Groze« iz l. 1926.

Orig. lesorez.

Ste videli že kedaj vilo? Naslikano, ali v operi Čajkovskega! V beli batist oblečeno, tanki kakor oblaki, skozi katere se vidi obris neba!? Bogate, po hrbtu sipajoče se zlate lase je objemal pajčolan, tkan iz vijoličastih cvetov, prozoren, kakor zrak!? ... S hojo, elastično, kakoršna je hoja srn v pravljicnih gozdovih triglavskih gor!? ...

Ste jo videli kedaj?

Glejte, taka je bila Sonja, ko sem jo srečal v drevoredu šepetajočih brez.

Ko mi je pogledala v oči, mi je bilo, kakor da me je objel nekdo z mehкими rokami, vse toplimi.

„Kakor cvet jablane na mojem jugu, je tvoje lice, o mladost,“ sem vzkliknil v mislih. „A oči, kakor da gledam modrino neba, odsevajočega v globini jezer, sanjajočih pod očakom Triglavom, na katerem raste rododendron, docela tvojim ustam podoben.“

Že je bila mimo mene, že je odletel tisti omamljivi vonj njenega mladega telesa, ki se dotika človeka, kakor se dotika jutro rož in ki zgane v srcu tajno struno tajnega življenja, a jaz sem še gledal za njo.

Kakor da je slišala v svojem srcu tajni trepet strune tajnega življenja, se je ozrla. Njene oči so se nasmehmile. Tedaj je moja duša vzkliknila:

„Pozdravljen rododendron!“

Ona pa, slišavši moj pozdrav, je zardela in njene stopinje so poskočno in naglo udarjale ob pesek drevoredne ceste.

„Kaj je gledal za menoj,“ se je vprašala in v njenem srcu ni bilo nejevolje, kakor ni nejevolje v čisti vodi jezera, ako pogleda človek v njegovo čistoto.

Pogledal sem v knjigo, odprto v roki, da bi prečital dalje, kjer sem prenehal. Črke so stale tam, oči so gledale na besede, a v možganih se je mesto črk in besed pojavljala njen pogled. Zlagal sem črke, v knjigi tiskane, a mesto besed so se pojavljale številke. Pogledal sem na nje. Bile so številke, ki so kazale leta mojega življenja.

Ko sem se jih zavedel, mi je bilo, kakor če na jezik, pravkar okusivšem med, nekdo položi prst, v gorčico namočen...

Drage so mi breze, belo oblečene, kakor kraljičine. Njih skrivnostni šepet mi je kakor šepet pravljic, pripovedujočih o carici Šeherezidi. Njih plač je kakor plač začaranih nevest od zavistne Jagebabe zakletih. Tanke goste veje, vse nežne kakor lasje, bogati in gosti, padajoči po vratu in plečih igrajoči se v vetričku večernem.

Rad sem hodil v tisti drevored.

Nisem se vprašal, zakaj hodim v določeni uri. Ob tisti, ko gre Sonja skozi drevored. Kakor da je ravno ob tisti uri najkrasnejše v brezovem drevoredu, kakor da je ravno ob tisti uri šepet nevestic brez najskrivnostniji!?

Mislil sem, da hodim v tisti brezov drevored radi sprehoda in zato, ker ljubim breze. Mislil sem to glasno, a tam nekje daleč sem čutil, da sprehod in breze niso glavni povod, nego da je to nekaj drugega, ki me, kakor magnet vleče v tisti uri v drevored, ko gre Sonja po njegovem pesku.

Daleč je bilo tisto čustvo v mojih mislih, da bi se ga zavedal in ga naslikal z besedo. Zato nisem vedel, da je tisti magnet hrepenenje, ki me vleče, da vidim Sonjo. Da se zaveda človek tega, treba besede. Misel mora naslikati besedo, da jo človek vidi, da jo spregovori... Ko jo vidi, spregovorjeno, tedaj se zave njenega pomena. Koliko je v človeku

takih misli, rojenih iz čustev, daleč skritih, katerih pomena se ne zaveda, ker umre prej, nego je nastala beseda. Da pa se rodi beseda, morajo se zlitii čustva v stremljenje, katero očrta željo. A v meni ni bilo tistega stremljenja. Če pa ni v človeku stremljenj očrtavajočih želje, kako se naj zaveda, da je ravno tisti, slučajno srečavši ga predmet, vzrok tajnim trepetom duše, odmevajoč tiho v njegovi zavesti, podoben trepetu jezerske gladine, vznemirjene od njenega prebivalca, spečega, a nenadoma vzbujenega. Vidite vztrepetajočo gladino jezera, a ne vidite in ne znate, kdo jo je vznemiril.

Mislil sem sicer o Sonji, ko sem se srečal z njo. No, to so bile misli, kakoršnih je tisoče v možganih. Rad

sem bil njenemu pojavu, kakor je človek rad pojavu cvetlice. Vzel bi tisto cvetlico, če bi se mu dala v roke, zahvalil bi se za njo, a da bi si jo vzel sam, to mu ne pade na um.

Bilo mi je vsakokrat tako čudno — pobožno v prsih, ko sem stopil v drevored šepetajočih brez. Spominjam se, da je ravno tako čustvo objemalo mojo dušo v davnih otroških letih, ko sem z materjo stopil v tujo, romarsko cerkev. Visoki svod cerkve, z zvezdami okrašen in v cerkvi ljudje, vsi s svečami, pobožnimi lici, pričakujoč nekoga, meni in njim nevidnega, a ime in bistvo tistega poznavajoč, vse to mi je vlivalo pobožno spoštovanje, do danes še ne pozabljeno. Takrat sem vedel, da sem v cerkvi, kjer je Bog. Vedel sem, da

Justin:

Giljotina.

Iz cikla »Groze« iz l. 1926.

Orig. lesorez.

sem v njegovi bližini, da je on tista nevidna pričujočnost, ki mi je vlivala pobožno spoštovanje v otroško srce. A tukaj, v drevoredu šepetajočih brez? ... Kdo je tisti, ki mi vsiljuje tisto čustvo pobožnega spoštovanja, ki sili utripati moje srce z urnejšimi utripi, kakor je predpisano? ...

— — — — —
 „Kaj ti je, Sonja?“

Skrben je bil glas matere in v očeh je stal stražnik.

„Meni,“ se je začudila Sonja.

„Zdi se mi, da hodiš zamišljena zadnje dni. Kakor da si srečala koga, ki hoče, da bi mislila o njem?!“

„Koga bi srečala,“ je vprašala Sonja. Iskrenost je bila v njenem čudenju in radovednost jo je silila, da bi pomislila. „Kdo bi naj bil, da bi mislila nanj!“

Mati pa je odgovorila skrivnostno:

„V tvojih očeh gori drug ogenj, kakor je gorel pred kratkim. Tisti ogenj, goreč še pred kratkim v tvojih očeh, je bil, kakor ogenj brez toplote, kakoršen gori na luni. Vesel ga je človek, če pogleda vanj, zasanjari v njegovem sijaju. A danes je v tvojih očeh ogenj mladega solnca, pomladi vzhajajočega. Radost vzbuja v človeku in strah ga je pred njim. Zakaj strašen je, če zagori brez cilja.“

„Ne prižge se tisti ogenj mladega solnca v mojih očeh, če ne bom hotela. Ni se prižgal še do danes, ker mi je cilj, kateremu bi gorel, še nepoznan.“

Nasmehnila se je mati. Tudi ona ni hotela, a se je prižgal.

„Ni to v tvoji oblasti, Sonja. Ni v tvoji oblasti, da bi ukazovala tistemu z besedami: hočem, nočem. Ono pride, ko pride tvoja ura. Samo zapiraj oči, da ne pride prezgodaj. Naj sveti v njih še lunin svit, pripovedujoč ti sanje, da bo, ko pride čas, zagorel ogenj mladega solnca v zlatem, rajskem žaru. A če se je prižgal, Sonja, brez tvoje vednosti če se je prižgal, pogledi, komu gori, da ne bo gorel nevrednemu. Pokaži mi ga, da obrzdam tisti goreči val, če bi grozil upepeliti tebe. Zakaj videla sem v svojem življenju mnogo spepeljenih trupel, a malo ogrevajočih se ljudi, radujočih se solnčne toplote.“

Šla je Sonja od matere in čudno se ji je zdelo vse kar je slišala.

„Kdo je tisti, o katerem je govorila mati,“ se je vprašala in vsi znanci, ki so ji nosili rože in jo pozdravljali na ulici, so šli mimo nje. In pri vsakem je rekla s smehom:

„Ti nisi! Idi...“

Tedaj sem pa stopil pred njo jaz, se ji priklonil in rekel:

„Morda sem pa jaz?!“

Vsa je zardela in se ogledala. Bila je blizu drevoreda šepetajočih brez.

„Kaj delam tu,“ se je vprašala in rdečica ni zbežala z njenih lic. Srce ji je glasno zabilo. Nato pa se je nasmehnila in rekla glasno:

„Ne... Tudi ti nisi, tujec!“

Obrnila se je sredi ceste in tisti dan ni šla skozi drevored šepetajočih brez.

„Da bo videl, da ni on tisti, ne grem več skozi drevored šepetajočih brez.“

— — — — —
 „Radi njega da bi ne hodila, kjer hočem,“ je vzkliknila.

Kljubovalnost je bila v njenem glasu tovarišica razcvetajočega se popja, ki z diplomatsko spretnostjo razkriva pravi pomen izrečenih besed.

„Kaj je on meni, da bi se ga ogibala. Če hodi tam, naj hodi. Širok je drevored in dolg. Vsem je dovolj prostora v njem. Kdo pravi, da tisti tujec samo radi mene hodi tam? Tujec je in tujcem je v tujini vse zanimivo, še drevored šepetajočih brez, ker tam, kjer raste vino in cvete jablan najbrž ne šepetajo breze.“

A ko je stopila v drevored in sta se najini duši pozdravili, je postalo njeno lice rudeče. V kolnih ji je zatrepetalo. Naglo, kakor bežeča pred menoj, je hitela po pesku in se ni ozrla, dasi jo je klicala moja duša. Tako beži človek, malo prej še sam sebe prepričavajoč o neresničnosti resničnega pred samim seboj.

In v tisti uri se je spomnila Sonja materinih besed:

„Ni v tvoji oblasti tisto. Ono pride samo, ko pride tvoja ura.“

In tedaj se je vprašala Sonja s strahom in hrepenenjem:

„Ali je prišla moja ura? Tako nenadoma, ne da bi vprašala?...“

— — — — —
 Prvič je bilo tisti dan, da sem se vprašal:
 „Kaj hočeš z njo?“

Pokolebal sem, kakor da se je nekaka teža vsela na pleča. Nato se pa zravnal in vprašal ponosno:

„Zakaj staviš taka vprašanja. Človek sem in pravica mi je dana, da na to ne mislim.“

Ali tisto, ki mi je izvabilo tisto vprašanje, me je gledalo srdito.

„Zakaj se skrivaš pred samim seboj? V ta drevored zahajaš radi nje, da bi jo videl in duša ti trepeče od radosti, ko jo vidiš.“

„Lazeš,“ sem odgovoril. „Breze so, ki so mi drage in one so, ki me vlečejo sem. A ona, Sonja, je samo okrašenje slike.“

drevored šepetajočih brez ob točno določeni uri. Delikatno mi je povedalo, kakor se spodobi.

Zena naj mi bo?!... Kaj je tisto: žena?!... Ali ni oblečeno s to besedo tisto, kar sem tolikokrat mislil z bolj nečistimi misli?! Ali ni to tista želja, ki se je navadno oglašala brez sramu v svoji nagoti, a se zavila sedaj vsa sramežljiva v delikatno obleko besede: žena? V tistih željah nečistih je bila odkritosrčnost, a v tej želji, prav nič manj nečista, je bila delikatna laž, zavratna goljufija...

— — — — —
„Ne, ne... nečem, nečem...“

Fran Govekar: **Pri Mrakovih.**
Iz ateljeja V. Bešter.

Tisto, ki me je držalo, pa je reklo z glasom, ki ni dovolil oporekanja:

„Dolg je dan, a ti izbiraš tiste ure, da prihajaš v drevored šepetajočih brez, ko ima priti ona. Tako natančen si v tem, kakor tisti, ki mu je natančno se držanje določenih ur kruh. Pa hočeš, da bi vse verjelo tvoji laži? Zato te vprašam odločno: Kaj hočeš z njo?“

Tedaj sem se razsrdil in odgovoril nenadoma:

„Žena mi bo.“

Ustrašil sem se tega odgovora. Srd je izginil in kolena so mi vztrepetala v grozi. V tem odgovoru je bil odgovor, zakaj sem hodil v

— — — — —
„Ne, ne... nečem, nečem...“

Strašen je bil krič moje vesti, ko se je zavedla strašne besede: žena. A hrepenenje se je smejalo, smejalo z brezzvočnim smehom demona in se dotikalo mojega srca s svojimi vročimi rokami.

„Nečem, nečem“, je kričala vest pri teh dotikljajih vročih rok hrepenenja, in na mojem čelu je vstajal pot.

* * *

Se mi je v spominu tisti dan, ko bi skoraj zamudil uro, določeno za drevored šepetajočih

brez. Tisti dan je bilo, ko sem zgubil prijatelja, iskreno mi naklonjenega. Še danes čutim tisto zgubo, ko sem že pozabil na modre oči Sonje. Še danes v duši moji poteče solza, ko se spominim tiste zgube. Zakaj malo jih je, ki so pravi prijatelji. Mnogo je bilo ljudi, ki so se mi pridružili na cesti življenja in se imenovali moji prijatelji. Ne preštel bi jih do večera. Stiskali so mi roke, če so me srečali, a še krepkejše, če so jih gledali drugi. Hodili so k meni obedovat, obiskovali me po večerih, zakaj bil sem človek zdrav in vesel. Zgodilo pa se je, da sem zbolel, da je žalost legla v mojo dušo. Dolgi so bili dnevi, še daljši večeri. Zakaj nikogar ni bilo, da bi mi jih krajšal. Na ulicah mi ni nikdo podajal rok, vsak se bal govoriti z menoj. A če mi je podal roko, če je spregovoril besedico, bilo je, ko ni nikdo videl.

Samo eden je bil, ki je prišel vsak dan, ki je presedel pri meni vsak večer. Samo eden je bil, ki je hodil z menoj po ulicah in govoril z menoj, ko so vsi videli. On ni nikdar govoril, da mi je prijatelj, kakor so to delali drugi. Zakaj ni bilo potrebno imenovati tiste besede, ker so vsi videli in vedeli, da je moj prijatelj.

Njega torej sem zgubil s tistim dnevom, ko bi skoraj zamudil uro, določeno za drevored šepetajočih brez. Zakaj nisem mu hotel žrtvovati tiste ure, ko gre skozi drevored Sonja.

Daleč še je bilo do tiste ure njenega prihoda, ko je prišel k meni. Razveselil sem se ga in pogostil s čajem, z dišečim, okusnim, s kakoršnim se pogosti prijatelja. Govorila sva in čas je bežal počasi, z enakomernim tempom, kakor beži vlak po ravni progi.

Videli ste že tak bežeči vlak!?!... Od daleč, če ste ga gledali, se vam je zdel, kakor da riže skozi zrak, počasi, komaj vidno. Zdelo se

vam je, da še dolgo ne pride do vas. A prišel je tako naglo, da ste se pozabili začuditi.

Glejte, tako se je bližala tista ura.

„Danes pa ne grem“, sem rekel v mislih, ko sem se ozrl na uro.

„Grem jutri.“

Mirna je bila moja misel, ko je izrekla te besede, kakor je miren vzduh pred viharjem.

Na divanu je ležal moj prijatelj. Čaj je stal na mizici pred njim. Kadil je cigaro. Jaz ne kadim cigar, tudi ne cigaret, no rad sem imel, če si je prižgal pri meni moj prijatelj cigaro ali cigareto. Sam sem kupil zanj, da ga pogostim, kadar pride.

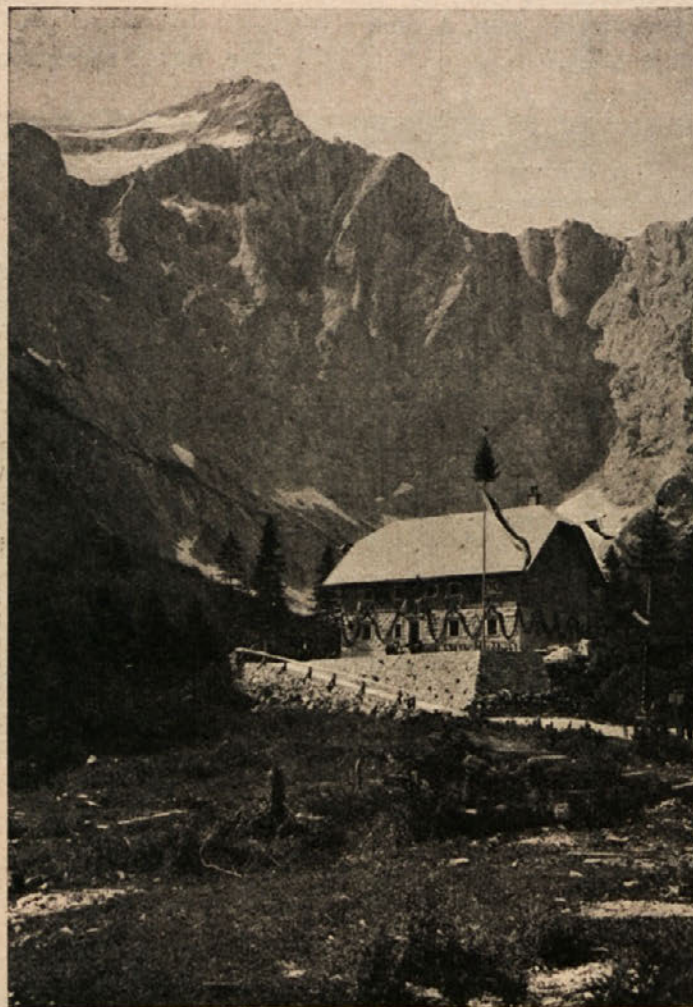
Ali tedaj je

bilo, da me je jelo srditi.

„Kako kadi,“ sem pomislil in jeza je naraščala. „Ves zrak v sobi mi pokvari.“

Zopet sem se ozrl na uro. Cigara prijateljeva je dogorevala.

„Morda pojde, ko dogori cigara“, mi je reklo in mi vzbudilo nado. Tisto nado, ki se vzbudi vselej in povsod, ko izginja vera. Zakaj

Aljažev dom v Vratih s Triglavom.

nada je iznajdba, s katero nadomestuje človek izgubivšo vero.

Nalil sem čaj njemu in sebi in pil.

„Pij,“ sem rekel sladko.

Ugasnil je dogorelo cigaro in segel po čaju.

„Dober čaj imaš,“ je rekel. „Po njem diši cigara.“

Zapalil je drugo cigaro.

V mojih prsih je zašumel vihar. Natančno sem čutil, kako se je zamajalo v njih in udarilo ob stene prs.

da nima volje, ker ona, ako je, neče, da bi se jo klicalo.

Jeza v prsih je naraščala. Tako narašča pošast ob polnoči, da zavlada v tisti uri duhov vsem, ki jim je zaslužnjen um z metafizičnimi besedami, dasi jih pri belem dnevu zanikajo. Tlačil sem jo, no ona se ni dala tlačiti. Pogledovala je iz oči in kazala na uro.

„Še je čas,“ je govorila vsak hip.“ Reci mu, naj gre.“

„Molči,“ sem stisnil zobe.

Prijatelj je zapazil, da se v meni nekaj

Hotel Zlatorog ob Bohinjskem jezeru.

„Kaj ti ne škoduje?“

Razdraženost je bila skrita v prijaznih besedah.

Pogledal me je.

„Škoduje tebi morda?“

„Ne, ne,“ sem rekel in se nasmejal prisiljeno. Neprijetno me je zadelo tisto vprašanje.

„Kaj moram res v tisti drevored,“ sem se ozmerjal. „Kaj ni v meni nobene volje? Kaj je tista strast tako mogočna, da bi ji žrtvoval celo prijatelja? Edinega, ki je v resnici prijatelj?“ . . .

No vprašanja, s katerimi sem se zmerjal, so bila že molčeča priznanja tiste sile, ki je gorela v meni. Zakaj kdor kliče voljo, že ve,

giblje in šumi, v mojem sladkem glasu se je oglašal cinizem.

Vzdignil se je.

Tedaj sem se utrašil.

„Kam,“ sem rekel.

„Grem,“ je odgovoril.

„Ne hodi,“ sem ga zadrževal.

Pogledal mi je v oči.

„Moram! Ne zadržuj me z besedo.“

„Zakaj moraš,“ sem silil. Prijatelj si mi.“

Grenak smehljal je bil na njegovih ustnicah.

„Tvoja želja je taka, zato grem.“

Zašibila so se moja kolena. Zakaj težka

je bila izgovorjena resnica. In delal sem se, da jo spremenim v neresnico.

„Moja želja? Ti me žališ.“

On pa je, že pri vratih, se obrnil in pogledal v moje oči.

„V tvojih očeh je pisano: idi!“

„V mojih očeh,“ sem zakričal in jih skušal skriti. „Ne verjemi mojim očem. One lažejo. Besedi moji verjemi.“

„Oči, to je tisto, kar je v duši. A beseda je kakor nepopisan papir. Pa prideš in napišeš nanj, kar hočeš.“

„Ne hodi,“ sem zaprosil. „Izbrišem iz oči tisto zapisano.“

„Ne izbrišeš. Skriješ, ne ne izbrišeš.“

Ko je stopil na cesto, sem vedel, da sem zgubil prijatelja. Nisem čutil nobene žalosti, zakaj ogenj, ki je gorel v meni, je posušil žalost.

Poten je bil moj obraz, ko sem stopil v drevored šepetajočih brez.

Ona je že šla po njegovi cesti.

„Sekundo ali dve in bil bi prišel prepozno,“ sem rekel. Zadovoljnost mi je bila v nagrado za vse to, kar sem malo prej pretrpel. Hrepenenje, ki sem ga brzdal druge dneve, ni čutilo vajeti, s katerimi sem ga brzdal. Zakaj, razburjenje mi jih je izvilo iz rok.

Videl sem, kako se je zmedla, kako je kri šinila v njena lica. Roka, v kateri je bil zvezek not, je vztrepetala in prsti so se razklenili. Zvezek je padel na cesto in listi not so se razsuli. Kakor da se je njeno telo ustrašilo pozdrava mojega telesa.

„Oh,“ je vzkliknila in vsa zmedena jela zbirati raztresene liste.

„Pardon,“ sem rekel s prosečim glasom, kakor zavedajoč se storjene krivde in se sklonil, da pomagam pobrati raztresene liste not.

Ničesar ni rekla. Samo šelest trdega notnega papirja se je slišal in prsti najinih rok so se našli in se dotaknili.

Po žilah najinih je splavalo, kakor če se dotakneš električnega stroja. Zašumela je kri po žilah in zavalovala...

Duša Sonje je vriskala,

Pribežala je domov in jela govoriti materi z glasom, kakor da pripoveduje veliko novost.

„Mama, veš, presmešno!?... V tistem dre-

voredu brezovem so mi padle note iz rok. Sama ne vem, kako se je zgodilo, da so mi padle!?”

„No, in...“, je vprašala mati z malomarnim glasom, a z ušesi je poslušala pozorno. Slišala je v glasu hčerke struno, pojočo „aleluju“.

„Presmešno... Gospod, sprehajajoči se v drevoredu, je rekel ‚pardon.‘ Kakor da je on kriv, da so mi padle note iz rok.“

Mati se je smehljala.

„Ali poznaš tistega gospoda?“

„Pravijo, da je tujec z juga, kjer raste vino in cvete jablan, kjer reka po zimi ne zamrzne. Smešen človek.“

„Zakaj smešen,“ je vprašala mati.

Naenkrat je bilo Sonji, kakor da se je dotaknil njenih prsi nekdo s prstom, v ledeni vodi namočenim.

Zmajala je z ramami in odgovorila prisiljeno:

„Kaj se tebi ne zdi smešno reči ‚pardon,‘ če pa ničesar ne narediš človeku, da bi se mogla opravičiti tista beseda!?”

„Morda pa je kriv?“

Pozorno je pogledala mati v oči svoje hčerke. Zakaj poznala je ona mnogo tistih besed, ki trkajo na vrata duše ne da bi jih slišalo telesno uho.

Na licih Sonje se je pojavila rudečica.

„Ah kako si čudna,“ je odvrnila z nejevoljo in v zadregi sedla h glasovirju. V mislih si je rekla karajoče:

„Zakaj govoriš materi o takih rečeh!?”

Po mojih žilah se je sprehajala toplota njenih prstov. Ni pustila tista toplota, da bi počakal ure, ko gre Sonja skozi drevored šepetajočih brez. Pred njena okna me je gnala.

Tista toplota je bila, ki jo je priklicala k oknu, ko sem šel mimo.

Pozdravljal sem jo, stoječo ob oknu in gledajočo na ulico.

„Kdo je, ki te pozdravlja,“ je vprašala mati.

„Tisti tujec, ki je rekel ‚pardon,‘ ko so mi padle note iz rok.“

Mati je gledala za menoj. Z veččimi, ocnjevačočimi očmi je gledala in v njenih mislih se je gibalo kakor se giblje v mislih človeka, ki dela proračun za svoje gospodarstvo.

Kje sem videl že tako gibanje misli?!...

Se že spominjam. — Bilo je, ko je gorela vas. Vse hiše so bile v plamenu, le nekaj, na koncu vasi stoječih, še je stalo nedotaknjenih. Na strehah, s slamo kritih, so stali gospodarji s škafi vode v rokah. Kruto so branili svojo lastnino pred ognjenim valom, ki se je zaganjal v strehe. V njih očeh je bil odpor in kljubovanje. Samo eden je bil, ki je nekaj računl. Lil je vodo in jo lil, a ognjeni val je vse boljše silil, da objame streho njegove hiše. Pogledal sem gospodarja, zakaj žal mi je bilo hiše in truda gospodarjevega, če bi bil zaman. Videl sem prečudno sliko. Lil je vodo, a ne po strehi, ne na ognjeni val požara, nego tja, kjer ni bilo nobene nevarnosti. V mislih pa je delal proračun. Primerjal je svoto zavarovalnine s svoto škode pogorišča.

Pa je objel ognjeni val vso streho. Z vso strastjo jo je objel in tako besno, da se je rešil celo gospodar s trudom.

Tedaj sem vedel rezultat proračuna. Vsota zavarovalnine je bila večja od vsote škode pogorišča.

— — — — —
Neko jutro je stopila mati k postelji Sonje. Sonja je še ležala.

Prisedla je mati k hčerki, v postelji ležeči in pobožala njene bogate lase.

„Še veš, Sonja, kako si hotela lani s teto na Krim, na Črno morje?“

„Ti me nisi pustila,“ je rekla Sonja. „Še sedaj sem huda za to.“

Veselost je zbežala po licu matere.

„A če bi šla teta tudi letos na solnčni Krim?“

„Ti bi me tudi letos ne pustila.“

„A če bi te vendar pustila?“

Sonja je objela mater krog vratu.

„Bi me pustila, mamica!?!... Bi me v resnici pustila?“...

„Teta te vabi,“ je odgovorila mati in poljubila hčerko na belo čelo.

„Pusti me, mamica,“ je zaprosila Sonja.

„Jutri pride teta, ki se pelje na solnčni Krim. če boš pripravljena, idi!“

Sonja je skočila iz postelje in od veselja ni vedela, kaj naj dela, da bo pripravljena.

— — — — —
Nič več ni bilo Sonje v drevored šepetajočih brez, čeravno jo je klicala tja moja duša. Nič več ni stala pri oknu z belimi gardinami, ko sem šel mimo in gledal v njena gluha stekla. Tisto toplo, begajoče po mojih žilah, je ni moglo priklicati. Bila je predaleč. Na sončnem Krimu, pri sinjem morju. Morda je v sanjah njena duša zasanjala o meni, tujcu s solnčnega juga, kjer cvete jablan in reka po zimi ne zamrzne, morda je šla v snu po drevoredu šepetajočih brez znotami v rokah. Morda je ob belem dnevu blesnila pred njeno dušo moja slika, kakor blesne fata morgana v jasnem zraku... No ona je ni pozdravila. Zakaj mnogo tujcev je na solnčnem Krimu...

Ognjeni val, ki se je valil, ni našel hrane. Odvzeli so mu jo, postavili pred njega celo morje. Zakaj majhna je bila v proračunu računarja vsota zavarovalnine.

— — — — —
Zdelo se mi je, da sem videl za belimi gardinami okna žensko lice, ko sem se ozrl v njegova stekla.

V očeh tiste ženske je bil triumf...

— — — — —
In vseeno te ljubim o hrepenenje: Zakaj sladek mi je spomin na tiste dni in bolesten ob enem. Odgnal sem prijatelja in njo so mi odgnali... In vendar mi je sladek bil trenutek, ko sva se srečavala v drevoredu šepetajočih brez.

Zakaj ti si večno trpljenje in večna naslada o hrepenenje...

Ignacij Mihevc:

Ljudje na Marsu.

Naš veliki pesnik Prešern je v eni svojih pesniških satir pošteno ozmerjal zvezdoglede in pratkarje. Zabrutil jim je „naj se gredo solit“. Pa se niso šli solit, ampak so naprej šarili s svojimi velikanskimi daljnogledi in pasli radovednost med planeti do današnjega časa. Predvsem so se skopali na Marsa, ki se je nedavno približal naši materi zemlji na tako majhno daljo, da je celo

Bahavčkov Lojze trdil, da se bo dalo ta in ta dan prižgati z zemlje na Marsu viržinko.

Hudomušen do neverjetnosti vam je Bahavčkov Lojze. In domišljav je, da nima para. Pomislite, ko je bil še deček in ko je nosil še „preklane“ hlače, je hotel biti med otroci, ko so igrali vojake, vedno prvi. Skrivaj se je doma vtihotapil v omaro, kjer je mati hranila razne stvari za kuho

in tam je vzel iz spodnjega predala največji „škrnicelj“, si ga nataknil na glavo in hotel biti general. Indijancev otroci sploh niso mogli igrati brez njega, zakaž Lojze si je pri tej igri enkrat-zavselej zasigural mesto poglavarja.

Vse je kazalo, da postane Lojze še velik in imeniten mož. Komaj je vrgel šolske knjige v kot, že jo je prostovoljno popihal k mornarici, kjer je upal postati v najkrajšem času kapitan. V začetku je šlo sicer malo težko, ker je moral Lojze kot bodoči kapitan za izprembo prijeti tudi za sirkovo krtačo in mokro cunjo, kakršno so na ladjah rabili za čiščenje bolj skritih prostorov, toda v neodoljivem stremljenju po končnem cilju, v katerem je Lojze videl samega sebe kot kapitana, je nadebudni kandidat premagoval vse ovire, ki jih je moral prebiti zaradi bodoče časti. Toda, žal pa, da je ubogi Lojze ostal samo pri krtači in mokri cunji, ker svetovna vojna, ki je končala s porazom nekdanje Avstrije, je zbrisala tudi Lojzove zasluge in popolnoma prezrla vročo željo, da postane kapitan. In tako se je moral Lojze na milost in nemilost udati v svojo usodo.

S kapitanom tedaj ni bilo nič. Lojze pa je za vsako ceno hotel postati gospod, naj bo že tak ali tak.

In je bilo nekako ob tistem času, ko so prihajala v naše kraje strahotna poročila o revoluciji, ki je nastala v Rusiji. Pa se je posvetilo v brihtni Lojzovi butici in domislil se je, kako lepo bi bilo, ko bi se tudi pri nas kaj takega napravilo in sam, Bahavčkov Lojze, bi bil nedvomno prvi, ki bi postal sovjetski komisar za vojno mornarico že radi svoje strokovnjaške usposobljenosti, ki si jo je pridobil s krtačo in cunjo. In kar plamtel je revolucionarne bojevitosti. Lepo in prepričevalno je govoril, a vendar je revolucionarni proletarijat gledal na bodočega sovjetskega s precejšnjo mero dvoma.

Ko pa so se zaprla za nekaterimi Lojzetovimi tovariši železna vrata ječ, je Lojzu srce nekam zlezlo in se je, kakor vedno, umaknil lepo v ozadje, ter za kulisami tuhtal, kaj bi naredil. To pot je sklenil, da bo nekoliko popustil od svojega revolucionarstva. Pridružil se je ljudem, ki so mirnim in legalnim potom združevali delavske vrste v enotno in močno organizacijo. Nekaj časa je šlo. Ko pa so domišljavemu Lojzu postali nekateri sobojevniki v novih vrstah na potu, je začel „trebiti“ in je udušil izza plota vsakogar, kdor je hotel mešati račune njegove bodoče slave.

Tako je postal voditelj armade in njegove nekdanje sanje so se začele polagoma vresničevati. Tudi tukaj je hotel biti Lojze preveč absolutističen kakor takrat, ko je igral pri otrocih

generala, in ta njegova slabost se je pojavila tudi sedaj v njegovem vodstvu zrelega delavstva še huje. Njegovi podaniki so postajali nekam nezadovoljni in Lojzetu se je začel majati stolček, ni pa prišel v zadrego. Šinila mu je originalna misel. Treba je zamisliti nekaj novega, takega, kar je še neznano, in to bo ugajalo ljudstvu.

Kakor nalašč mu je šel v tem oziru na roko Mars. Mnogo se je čitalo, govorilo in razpravljalo o tej zagonetni zvezdi, a nihče ni doslej močel odkriti zastrtega življenja na Marsu. Kaj, ko bi on, Bahavčkov Lojze, osramotil vse tiste učenjake, ki noč in dan napenjajo oči in možgane radi skrivnostnega planeta! Kolika čast, kolika slava bi čakala Lojzeta! Proletarijat, ah, kaj proletarijat, ves svet bi ga povzdigoval in častil kot največjega učenjaka vseh časov in njegovi spomeniki bi rasli, kakor gobe po dežju. Toda kako bi prišel v zvezo s tem preklicanim Marsom?

Izmučen zaradi napornega razmišljanja je zaspal in imel čudovite sanje. Bil je ravnatelj brezlične postaje, ki je stala vrh Triglava. Stal je pri aparatu in se pogovarjal s svojim prijateljem Cenekom, ki živi na Marsu.

— „Kako se kaj imaš,“ — je vprašal Lojze, — „ali ste dobro organizirani?“

— „Pri nas na Marsu ne potrebujemo organizacije, ker smo vsi, kakor eden. Medsebojnih razlik ne poznamo,“ — je bil Cenekov odgovor.

— „No, no,“ — je pripomnil Lojze, — „saj so tudi pri nas organizacije krepko strnjene v eno samo enoto. Celi bataljoni proletarijata so to, nad katerim imam vrhovno komando jaz, Lojze Bahavček.“

„Kaj pa je to, proletarijat? Take stvari ne rasejo pri nas in jih tudi ne izdelujemo,“ se je čudil Cenek.

„To so vendar delavci!“ je pojasnjeval Lojze.

„A, delavci so to! O, te pa z Marsa večkrat opazujem. Prav tako se mi zde ti vaši zemeljski delavci, kakor ježi.“

„Kako to misliš?“, je vprašal Lojze.

„I, tako. Kadar jih zebe, gredo lepo skupaj in ko so skupaj, tedaj se začno med seboj nesusmiljeno bosti. Prav tako delajo ježi pri nas, razumel?“

Lojze je prekinil zvezo, ker so se jeli nad Triglavom zbirati črni oblaki, iz katerih so se lomili ognjeni bliski. Vlila se je strahovita ploha, ki je v trenutku do tal podrla vso brezlično napravo. Udarila je tudi strela, ki bi bila Lojzeta gotovo ubila, da se ni v tistem trenutku zbudil v mehki postelji. Tipal je okoli sebe, si mencal oči in iskal posledice plobe. Pa je res otipal, kajti po zadnji strani je bil moker...

Miran Jarc:

Pokrajina.

So skrita pota in po njih pokoji
sprovajajo se v šumu brez samotnih...
Mehko se vlegajo večerni soji

na trate, na drevesa iz tihotnih
obzorij... na obraze, ki sveče
zamikajo se v slutenj svit begotnih...

Tedaj gremo v objeme davni sreči,
ko v pozabljenje tonemo v vsemirje
prebujujoč od dneva se medleči...

in v nas in okrog nas božanstven mir je...

Gustav Strniša:

Izprehod.

Grem ob Savi, z mano sivi váli. —
Bratci prožni, i že sam sem siv,
val sem, nisem našel še obali,
kjer bi se razkrojil večnoživ;

v kaplje bi razpršil se blesteče,
bisernokipeči vodometa
bi poškopil rože v dan cveteče,
oplemenil njih dehteči cvet —.

In raznesle cvetke bi semena,
v njih zaplojen moj nemirni jaz:
v popju vsklila bi ljubav ognjena,
kakor v meni oni mladi čas.

Vonjala bi draga rože moje:
nežne želje, nade in ljubav;
pila čudovite, tajne soje,
ki le genij čuti jih sanjav —.

V uri tihi bi zakoprnela
po besedah mojih obečanj;
s cvetkami v naročju zaihtela
bi na jasi, da bi jokal Pan —.

Mirko Kragelj:

A la dame noire.

(F. W.)

Kaj bi napisal Vam, ki ne želite
si od sveta ničesar; ki od boja
prestanega, Vas pešajoča hoja
privedla je v Nirvane tajne skrite?

Li vzkliknil bi: „Oči, od solz oblite,
vi lažete, ker v vas še ni pokoja!
Ker v vašem dnu plamti beseda moja,
ki le z besedo jo, madame, tajite!“?

Odrekanje je — slast! Molčal bom z Vami!
Za bol Vam vračam skromno posvetilo:
par mehkih jambov, pisanih s solzami...

Zanikal sem vse drugo, ker — ni bilo!
Ker laž — usmiljenka človeka mami,
dokler ne zlekne truden se v gomilo!...

Človek pride na svet z zaprtimi pestmi in
pravi: „ves svet je moj“, umira pa z odprtimi
rokami in govori: „glejte, ničesar ne vzamem
s seboj!“

(Talmud).

Če bi ti vedel, iz katerega vira največkrat
prihaja sodba ljudi in kakšno ozadje imajo
njihovi interesi, se ne bi več zanašal na sodbo
in hvalo množice.

(Mark Aurel).

V. Bitenc:

Materi.*

Zivljenja knjiga pred menoj odprta
leži. Spomini na preteklost se vrstijo;
in slednji list in vsaka nežna črta
o Tvoji mi ljubezni govorijo.

Na veke duša ne bo pozabila
smehljajev ob zibeli in izdihljajev Tvojih:
takrat si dete me blagoslovila,
Ta blagoslov me spremlja v težkih bojih.

Podoba Tvoja spremlja me povsodi
v tolažbo sladko tu na tujih tleh;
ob žalosti me kakor zvezda vodi,
blesteče solnce mi je v temnih dneh.

Kako naj vrnem Ti? Na prsi Tvoje
naslonim glavo, usta govore
zahvalo Ti za vse. Besede moje:
„Ah, v Tebi našel sem najvernejše srce!“

Slavoj Bolhar:

Darilo.

„Nebroj zakladov
vrh neba,
premnogo biserov
na dnu morja
sem zate hranil
mamica.“

A, glej! — Nebo se oddaljilo
in morje vzvalovilo,
do tja pa mnoge gore,
da dete po zaklad ne more.

„In kaj naj dam ti,
mamica,
ko nimam biserov
in ne zlata?
Srce najdražji moj zaklad
naj zdaj ti dam
za vednokrat.“

Boris Režek:

Trenotje.

Morda je jasmin
ta vonjava, —
v noč so raztrošene sanje
in v rožnato trepetanje
opojenih belin,
zatopljena je daljava. —

Srce je čulo
to pesem mehko,
ničesar pa, le prazno temo
so zrle zastrte oči. —
Kot mrzla bolest
samotna misel gori...

Kdor ima svoj jezik v oblasti, ima naj-
boljši jezik. Skrbno preišljen govor je naj-
boljši govor. Kadar govoriš, morajo biti tvoje
besede boljše, kakor molčanje.

(Arabski pregovor).

Pot dobre žene je resnično s cveticami
posuta; a te so za njo, ne pa pred njo.

(J. Ruskin.)

Bodi strog do sebe in popustljiv do dru-
gih; na ta način ne boš imel sovražnikov.

(Kitajska modrost).

Ne boj se neznanja, boj se napačnega
znanja! Od tod prihaja vse zlo sveta.

(L. Tolstoj).

Resnica ostane vedno resnica, zlo vedno zlo.

(J. Ruskin.)

* K „Materinskemu dnevu“ dne 15. maja t. l.

Zofija Kosova:

Za greh.

Ženi je srce močnejše utripalo, urno se je premaknila v postelji in poslušnila... Ali ni nekdo odprl vrata in znani koraki ne prihajajo vedno bliže?

Uboga žena! (Nič od tega.) Le skrivnostni šelest vetrov moti nočno pokojnost.

Težko je padla na blazine in zatislila oči. Čuj!... Sedaj...! Žena je planila na noge in stekla k vratom. „Dete! Dete!“ je kriknila plaho v noč. „Kdo?... Ti?...“ se ji je izvilo hip nato globoko iz srca. Že zopet nič... Vse tiho...

Trudna je pritavala k oknu in se izmučena zgrudila na stol. Nizko k prsim ji je padla siva glava. (Dolgo je sedela tako, negibno, v utripanju srca, v dušečem pokoju zunaj, ko jo je davil obup za vrat.)

Tedaj.... Zakaj se je premaknila nenedoma vsa? In nosnici... kakor, da bi se razširjali na povelje!...?

Mahoma je stala pred odprtim oknom in je zadihala globoko.

Zadišalo je po nevihti. V divjem neredu so se podili grozeči oblaki. Brsteča vejevja so se odganjala v borečem šumenju. Vrtinci prahu so se dvigali visoko v zrak, a s streh je padala opeka in se lomila v kosih. Vse nebo se je vžigalo grmeče v pošastni luči. Nato, kakor, da bi se bile odprle vse zatvornice neba, se je vlilo v plasteh.

Žena je vrgla s sebe volneno ogrinjačo in se krčevito oprijemala okna. V tresočo se spodnjo ustnico so se zagrizli zobje a iz suhih oči so sikale iskre. Dva silna viharja sta se družila v sam grmeči akord. Nikoli pozabljene slike so priplesale v vrtincu, nesramne v svoji nagoti so praskale v lica in sekale v dušo. Bolest je naraščala in globoko hropeč je preživljala iz nova:

„V skrbno polikani spomladanski obleki se je znašla v široki množici. Živ, vroč val jo je potegnil za seboj. Po ušesih je brnelo kakor v spanju. V paviljonu je igrala godba in vsa ta množica se je v nedeljskem razpoloženju zibala po taktu. Nenadoma, kakor bi bil kdo udaril po množici, se je razkropila vsa. Daljno grmenje je postajalo vedno jačje in v silnih treskih se je vlila ploha.

Zasopla je planila v prvo vežo in se po krivdi svoje nerodnosti znašla v naročju moža, ki je odhajal z doma. Bil je še mlad in lep. Toliko je govoril, tako prepričevalno in naravno, da je brez nadaljnega sprejela njegov predlog. Kakor otrok se je ozirala radovedno po sobi in se zaupno obračala do njega z vprašanji. Nov svet ji je bila ta soba, ki je jasno izražala značaj moža, ki ji je dajal v usta pe-civo. Ah, vse te nakupičene blazine, ti svileni bajazzi... te nežne, bajno lepe rokoko punčke... in ta mehka, vdana otomana... Če bi to vedela popreje... In on? Kako bi se mogel odpovedati njej, ki je bila kakor čaša kipečega šampanca od vrha do tal.....

Ko je odhajala po stopnicah je vedela, da je končano vse. Vedela je, da je vseh devetnajst let umazanih in blatnih... Vse pesmice so utihnile v njej. Brez barv je ostalo preje duhteče življenje...

Na mizo bratove sobe je položila listek s samo besedico „odpusti!“ Toda pri vratih se je pojavil brat. Prečital... Z globokim, resnim pogledom se je zazrl v njo on, ki ji je bil oče in mati. Zrušila se je pred njim na kolena in se obupno grabila za vrat. „Brat moj!“ je trepetaje proiznesla ona.

„Sestra!“ je s suhimi očmi iztisnil on.

Daleč proč od mesta ji je preskrbel brat stanovanje in skrbel za njo v vsem. O, kolikokrat si je zaželela, da bi ji zalučal v obraz tisto samo besedico... Lahko bi se tedaj zravnala pokoncu in napravila bi konec. A tako! Ta tiha bolest brez očitanj, to je teplo in bolelo..... Tako bolelo!

Tisti čas, ko je bilo dete godno za šolo, ga je vzel k sebi brat. V njej je vzknila misel kakor upanje, najprej plaho in se zasajale v njo vedno močnejše te neotešene želje. Vse dolge noči je presedela pri oknu, a sedaj, ko se ji je izštudiral sin, je čakala oba, njega... in sina...

Žena se je odtrgala od okna in opiraje se na opravo drsala proti ležišču. Nenadoma jo je pretresel zvok, ki so ga iztisnile njene tresoče se roki iskajoč opore. Kakor bi bil kdo

vbrizgal v njo tok življenja, je završalo v njej. Ugasnila je luč in v nastalo temo je medlo zamizikala sveča.

Žena je vročično zalistala po notah in v divje grmenje zunaj so mogočno zabučali akordi. Nasmehljali so se vsi prešerni... v solzah zajokali... šepetajoče vabili v razkošno ljubavno naročje. Sladak sok oranž je kapal iz njih, v vroče meso se je zasajal nož in kri je brizgala, puhteča v vročini. Vse se je razpršilo v nič, le vroče življenje je ostalo polno hotenja. Še visok, piskajoč akcent in roki sta se sun-koma odtegnili.

Izbičano in utrujeno jo je prehitelo jutro. V njenih rokah se je treslo pismo. Z velikimi očmi je buljila vanj, čitajoč ga že v tretje.

„Sinko!“ je ihtela trudeč se, da bi razumela. „S suhimi grobimi besedami mi pišeš, naj te ne smatram več za svojega sina! Sinko! Kako?“ ...

Žena se je opotekala in list je plaho zaplapolal po zraku. V kotu je stala omara. Starka jo je odprla. Z obema rokama je pestovala sukunjico, varno je polagala robo za robo, jokalala in se zopet smejala.

„Sinko!“ je šepetala. „Povej, sem te manj ljubila, kakor če... Ali nisem prečula vse noči pri tebi in se tresla za tvoje življenje? O! Sinko! Gorje mi ubogi ženi...“

Med robo se je zasvetila britev. Žena jo je vzela v roki. Misel je šinila v glavo, neizgovorjena beseda je trepetala na ustnicah. Vsi boji v njej so utihnili... V dolgih, globokih sunkih je butalo srce, ko si je z dvema zarezama pre-rezala žile in padla na kolena, medtem, ko je vrela iz žil topla kri.

„Moralo je tako priti“ je zlogovala slabotno, ko se je s široko odprtimi očmi vprašujoč zazrla v drhteče zelenje, v gnezdece, ki je čepelo sredi veje.

„Izprano vse, tiho in dobro... Nič več ne duši in peče! O, dobro je sedaj... dobro!“

Čitanje in pisanje ne znači nobene omike, če človeku ne koristi, da bi boljše ravnal z vsem stvarstvom. (J. Ruskin.)

Razumni ljudje ne govore nepotrebnih besed; to pa iz strahu, da bi njih besede ne od-govarjale dejanjem.

(Kitajska modrost).

Kri je brizgala iz žil. „Sedaj mi je jasno vse“ je trepetala slabotno, čuteč v sebi potrebo govoriti“ in smrt bo odgovorila na vse žalitve!“

„Spominjam se livade“ je sanjala zgrudena na tleh „poljubljano od solnca. Vidim dekletce, ki skače po njej in bleda žena se ji nasmihla in jo poljublja!“ Nasmehnila se je žena in pomislila... „morala je to biti moja mati.“ Spominjam se dneva, ko me je oblačil brat. Pogladil me je po laseh in me toplo pogledal, ko je rekel z otročjo navdušenostjo: „Naša Anica bo kraljica!“

Žena je zamižala. Droben smehljaj je igral na ustnicah. Smrt je opravljala svoje delo.

„Saj to ni tisto!“ ... je že bolj mislila kakor govorila. „Smrt ni strašna, lepo je izpočiti se!“

Skozi trepalnice je opazovala gibanje pri vratih. V sobo se je prismejala lepa, rokoko oblečena punčka, vsa v čipkah in rožicah. Žena je napenjala misli, očitvidno se ni mogla domisliti, kje je že videla to punčko. Toda punčka je odšla in prihajale so nove, vse lepše... vse veselejše... kakor smeje sanje so bile... Ne-nadoma je strepetala in poslušnila. Mehki otožni toni so zaplapolali do nje in čudovit glas je zapel o ljubezni... v majniku. Zapel je večno pesem o življenju. Žena je trudoma odprla oči in šla za glasom. V kotu se je pojavil svileni, škrlatni bajazzo. Bled, napudran obraz, z globokimi krogi pod očmi in kričeče nabarvanimi ustmi se ji je otožno nasmehnil in pokimal... Iz žil je kapala kri... Na oknih so rdeli bohotni nageljni... Lahek val jih je zazibal in v sobo je splaval njih opojen duh in zabožal umirajočo, ki je odprla velike vprašujoče oči in vlovila poslednji duhteči pozdrav krvavih glav.

Na čelu umirajoče so se pokazale potne kaplje... mišice na obrazu so se s slabotnimi močmi napenjale in misel se je osredotočila v sami besedici. Mukoma je s poslednjimi močmi dahnila komaj še za sebe: „Zakaj? ...“

Ako smatrate veselje za cilj vašega življenja, bo prišel dan, ko vam niti najbolj komične scene ne bodo zbudile pristrčnega smehljaja.

(J. Ruskin.)

Najsilnejše na svetu je, česar ne vidimo, ne slišimo in ne čutimo.

(Lao - Tse).

Dipl. com. A. J...č:

LJUBLJANSKI VELESEJEM.

Pritrditi moramo, da se je naša industrija takorekoč odkrila šele z ljubljanskimi velesejmi. Pred vojno smo bili še ostentativni z malimi narodi malih kramarjev, skromnih obrtnikov in poljedelcev z nekaj jare gospode po mestih. Življenje v lastni državi pa je preko noči izpremenilo naše prejšnje malenkostne gospodarske razmere. Po naših mestih so se ustanovile velike izvozne in uvozne tvrdke, trgovina se je razmaknila v široke dimenzije, obrtništvo je napredovalo s čvrstimi koraki. Pred vsem pa se je pojavil nov gospodarski

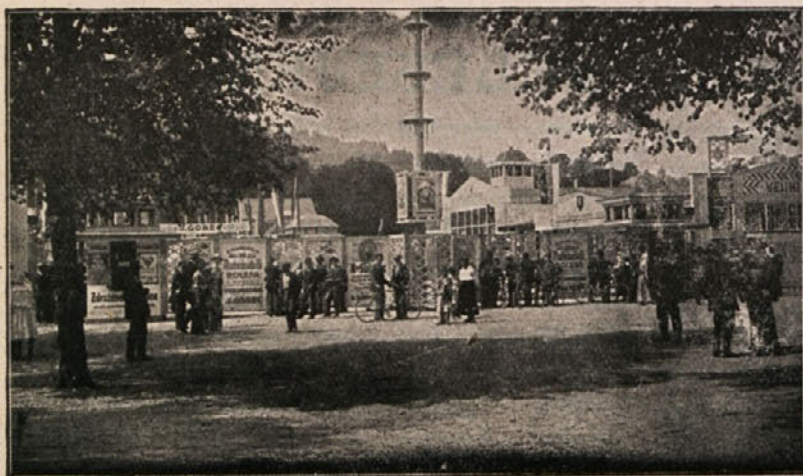
se nismo zavedali, da smo na polju industrije, obrti in trgovine tako daleč napredovali. Že vsled tega samega dejstva je treba, da smo z narodno gospodarskega stališča hvaležni onim našim dalekovidnim možem, ki so velesejem priklicali v življenje. Prilikom letošnjega VII. Ljubljanskega velesejma od 2.—11. julija ne bi bilo odveč, ko bi se našel strokovnjak, ki bi nam pokazal v poljudni publikaciji slovensko industrijo kot celoto. Pri enostavnem posetu velesejmskih razstavnih prostorov oko prerado običi pri posameznih proizvodih in

Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander na velesejmu.

faktor: domača industrija. Naši veliki denarni zavodi so po svetovni vojni uvideli izpremenjen položaj in so hiteli ustvarjati eno industrijo za drugo. Na ta način se je položil temelj industrijalizacije Slovenije, ki je ravno na Ljubljanskih velesejmi prvič pokazala svojo kvaliteto in obseg. Naši sodržavljanji iz južnih pokrajin, ki so prihitali na velesejmske prireditve, se kar niso mogli načuditi industrijski Sloveniji. Prej so o njej čuli samo kot o nacionalno zavedni, borbeni in kulturno-napredni pokrajini Jugoslovanstva. Tu pa odkritje novega sveta: Slovenija, najbolj industrijska pokrajina jugoslovanske države! Priznajmo si odkrito, tudi mi Slovenci sami

cenah. Dobro pa je, da se splošno seznanjamo tudi s slovensko industrijo kot celoto, da ve za obseg tvornic, število podjetij, njih nastanek in razvoj. Dosedanja slovenska industrija se razteza na vse glavne industrijske panoge. Na dosedanjih velesejmi smo našli zastopano lesno, rudarsko, železno, usnjarsko, kemično, oblačilno, papirno, živilsko, električno, gradbeno in keramično industrijo. Na vseh teh poljih je ustvarjen temelj za nadaljno industrijsko osamosvojitve slovenske pokrajine. Prilikom letošnjega velesejma bo mogoče ugotoviti napredek pa tudi nedostatke ter pokazati v glavnih obrisih smernice bodoče industrijsko-gospodarske politike.

Glavni vhod na velesejem.

Mnogobrojni kupci iz Anglije, Avstrije, Belgije, Bolgarije, Čehoslovaške, Egipta, Francije, Grčije, Italije, Madžarske, Nemčije, Romunije, Švice in Turčije so dali ljubljanskim velesejmom mednarodni značaj in so raznesli njegov sloves širom sveta. Tako uživa ta pristna naša narodno gospodarska institucija že po celi Evropi velik ugled in se je skoro povsod udomačila.

Ponovno dviganje svetovne ekonomije počiva na stebrih modernega kapitalizma, hiperprodukcije in kredita. Priznanje kredita, ki je dosedaj, posebno pa pred vojno 30 dni, pri velikih naročilih celo 3 mesece, začenja polagoma sprejemati svoj predvojni značaj. Odveč bi bilo razlagati, da bo blago, ki se vsak dan trosi, vsled te trgovske kulance našlo v prvi vrsti odziv na kupce, in da bo tako pospešilo sklepanje dobavnih kupcij na velesejmu.

V Jugoslaviji so ljubljanski velesejmi tako vdomačeni, da jih pozna že takorekoč vsaka vas od Triglava do Ohridskega jezera. Tako je prišel Ljubljanski velesejem po smotrenosti svoje uprave do svoje naravne propagande. Množice, ki so obiskale Ljubljano in njene dose danje velesejme, so se vrnile domov in so naravno razširile vesti o tem, kar so videle in slišale. Ta naravna propaganda je povzročila, da so dovažali vlaki od leta do leta vseveč obiskovalcev. Ker se bo tudi letošnji velesejem zaključil točno po pro-

gramu 11. julija, naj že sedaj vsakdo gleda na to, da ne zaide med zamudnike, ki bodo potem morali zopet celo leto čakati na prihodnjo prireditel. Ni ga stanu in posameznika, ki bi na razstavnem prostoru ne prišel na svoj račun. Zbrano je prilično vse, kar more zanimati našega človeka. Tovarnarji in veliki podjetniki najdejo kar cele opreme tovarnen, pivovaren, opekaren, žag, hmeljaren, raznih delavnic itd., našel bo razstavljene rudniške stroje poleg kovaških

mehov, brusilne stroje, hladilne naprave, stavbeni material, vagone, sušilnice, šivalne stroje, turbine, cerkvene ure, jeklene litine, razstreljiva, verige in tako naprej brezkončno vrsto stvari, ki jih je človek ustvaril s trudom svojih rok in s svetlostjo svojega uma. Kaj pomeni tak nazoren pouk, tak neposreden stik z razstavljenimi vzorci za podjetnost posameznika, si lahko mislimo. Velika škoda je, da pada ljubljanski velesejem že v dobo šolskih počitnic, tako, da ni šolam dana možnost mladinskega obiska in razlage pod vodstvom učiteljstva. Zato pa naj starši dovedejo seboj na ogled svojo mladino, vsaj se jim bo vstopnina tisočero izplačala. Veličasten prikaz dela rok in razuma človeškega mora posebno v mladini vzbuditi spoštovanje in ljubezen do dela in ustvarjanja ter dvigniti gospodarski in narodni ponos. Institucija ljubljanskega velesejma je za mladino vzgojevališče k redu

Pogled na južni del razstavnega prostora.

in delu, k spoštovanju do vseh tistih, ki so ustvarili dela trajne vrednosti in ji obudi pričanje, da le v resnem in vstrajnem delu leži naša bodočnost.

Na drugi strani pa si more dobaviti vsak to kar rabi ravno na veesejmu najceneje, ker je razstavljeno samo najboljše blago direktno od producentov.

Bodi v delu stanovitven, ne smatraj je za nesrečo ali breme, ne želi si niti dobička, niti hvale, niti pomilovanja. Obči blagor zahteva, da si dela želiš.

(Mark Aurel).

Vsak človek ima na drugih lastno zrcalo, v katerem razločno vidi lastne težave, napake, nepravilnosti in zoprnosti vsake vrste. Pri tem pa se obnaša kakor pes, ki laja v zrcalo ker ne ve, da vidi samega sebe, ampak misli, da je kakšen drug pes.

(Schopenhauer).

Ko smo tako na splošno označili velik pomen ljubljanskih veesejmov za industrijo, obrt in trgovino, kakor tudi za vsakega posameznika, pobude ki jih daje podjetnikom in gospodarsko delo na veesejmu nam preostaja samo še, da našim cenjenim čitateljem kar najtopleje položimo na srce: ne pozabite dnevov od 2.—11. julija in oglejte si veesejem!

Dobri ljudje malo obljubijo, a mnogo store, slabi pa mnogo obljubijo, a ne store ničesar.

(Talmud).

Kdo je učen? — Kdor se povsod kaj nauči.

Kdo je močan? — Kdor premaga samega sebe.

Kdo je bogat? — Kdor je s svojo usodo zadovoljen.

(Talmud).

Velike misli prihajajo iz srca.

(Vauvenargues).

Trgovska dopisna šola

v Ljubljani, Poljanska c. 12.

Vsakomur ni omogočen **obisk** šol — stanovanje, hrana, šolske potrebščine to stane denar. Vendar je **vsakomur omogočen študij**, pa mu **ni treba hoditi v šolo**. To s tem, da se vpiše v **Trgovsko dopisno šolo**.

Način šolanja: Vsak teden dobi vsak član po pošti predavanja iz predmetov, ki si jih zbere, naloge vrši doma in jih pošlje na šolo. Koncem leta ispit in potrdilo znanja.

Namen šole: Omogočiti vsakomur postati izobražen, nuditi vsakomur možnost boljše eksistence, poiskati službe svojim absolventom.

Pišite po načrte! Informacije brezplačno! Štedite in z malimi stroški učite sebe in svoje otroke! Zahvalna pisma na razpolago!

Šola se je začela ta mesec — vpiše se lahko vsak, ki ima osnovno šolo in voljo in pridnost! Vpišite se!

T. D. Š.

Najboljše morsko kopališče HOTEL *ROKAN* SELCE

50 sob
v samem
hotelu.

terase za
sončenje, goz-
na sprehajališča.

pri Crikvenici. Hrvatsko Primorje.

Informacije daje:
g. JOS. ZIDAR
Ljubljana, Dunaj ka cesta
štev. 31.

Informacije daje:
ALOIS BERANEK
lastnik hotela in morskega
kopališča.

POPPAEA izdelki so vsakomur dostopni!

50 gr Eau de Cologne 15 D
100 " " " " 28 D
55 " Eau dentifrice
ustna voda 18 D

katero preizkušeno in
priznано od raznih
znanstvenikov
priporoča

Société Anonyme
Poppaea.

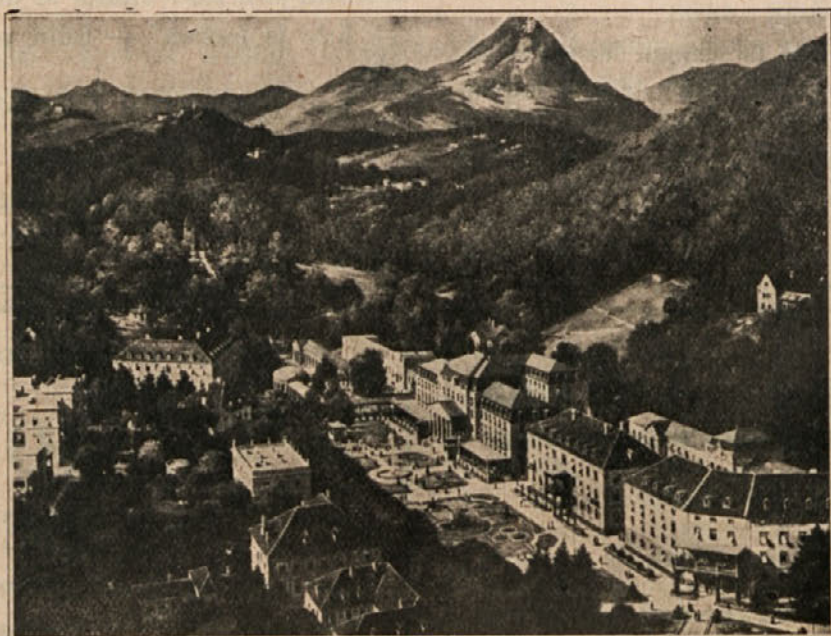
Paris — Ljubljana — Leipzig

Rogaška Slatina.

Zdravilišče Rogaška Slatina leži 228 m nad morjem v prijetni kotlini med Mariborom in Celjem. Skoro 1000 m visoko in gosto obraslo gorovje varuje zdravilišče pred mrzlimi severnimi in vzhodnimi vetrovi, proti jugu in zapadu pa se vrste v bližnji okolici hribčki in sprehajališča. Smrekovi gozdovi nasičajo zrak z zdravim prirodnim vonjem. V neposredni bližini zdravilišča rastejo 300—400 let stari hrasti. Podnebje je milo. Srednja letna temperatura znaša 8-7° C, toplina sezonskih mesecev je povprečno 14-36°C,

močju krvnega obtoka: org. srčne pogrške, arterioskleroza, srčne nevroze; krvne bolezni, kakor: kloroza in anemija; bolezni ledvic in mehurja, kakor: nefritide, kamni ledvic, kronično vnetje mehurja. Revmatizem; bolezni perifernih živcev, kakor: navralgija, ischias; lahke živčne bolezni, kakor: nevrastenija, histerija, nespečnost in glavobol, nervoznost, Basedow. psih. impotenca.

Kot osvežujoča namizna voda je radi svojih izrednih učinkov za dobro prebavo najbolj

Pogled na Rogaško Slatino.

zračni tlak 739-66 mm, vlage pa je 86%.

Svetovnoznani po svoji izredni zdravilni moči so alkalično-salinični vreli v Rogaški Slatini. Najbolj glasoviti so vreli „Tempel“, „Styria“ in „Donat“.

V Rogaški Slatini se zlasti zdravijo: bolezni želodca, kakor hiperacideta, motorična insuficienca, gastroptoz, kronični želodčni katar, ahilija, kronični želodčni čir, nervozne afekcije želodca; bolezni čreves, kakor: kronični črevesni katar, atonična obstipacija, enteroptoz, hemoroidi; bolezni na jetrih, kakor: icterus catarrhalis, cholecystitis, žolčni kamni. Bolezni presnavljanja, kakor: debelost, ple-tora, giht, sladkorna bolezen; bolezni v ob-

priljubljen vrelc „Tempel“. Od te vode se vsako leto razpošlje na vse kraje sveta približno dva milijona steklenic. Vrelca „Styria“ in „Donat“ prihajata v poštev le kot medicinalna voda, kojih zadnji prekaša radi svoje koncentracije zdravilnih snovi celo vrelce v svetovnoznanih Karlovi h varih.

V zdravilišču so na razpolago naravne in umetne ogljenčeve, naravne mineralne, smrečne, solne, parne, vročezračne in električne kopeli. Na razpolago je moderna hidroterapija, elektroterapija, zdravilna telovadba v Zanderjevi dvorani in inhalacije. Rogaška Slatina ima veliko kopališče za solne in zračne kopeli, dalje basen s svežo vodo za polne kopeli in

plavanje ter plavalno šolo. Po 7 km dolgem vodovodu pošilja zeleni Boč zdravilišču izvrstno pitno vodo, ki tudi v največji suši zadostuje potrebam zdravilišča. Po vsem zdravilišču je napeljana moderna kanalizacija. V Rogaški Slatini je električna centrala, lekarna, poštni, brzjavni in telefonski urad, bančna podružnica, Društvo za tujski promet, slaščičarna, tovarna keksov, parna pekarna, i. t. d.

V gozdovih, ki segajo tik do zdraviliških zgradb, so lepo urejena pota za jutranje in večerne izprehode; priljubljeni so daljši izpre-

turizem tudi na okolico Rogaške Slatine, katero že danes poseča lepo število Slovencev. Na Donaški gori je stalo svetišče, posvečeno solnčnemu bogu „Mithros“. V graškem muzeju hranijo s te gore spominsko ploščo. Rimljani so imenovali Donaško goro „Mons Claudius.“ Kopališkim gostom je Donaška gora najpriljubnejša izletna točka in bo novo zgrajena koča imela dovolj gostov.

Krasen izlet je tudi na gozdnati Boč (980m).

Povsod so napravljena oglašena pota z dobrimi markacijami.

Vrelec Donat.

hodi po ravnem ali po brdih, divni izleti v bližnjo okolico s krasnim razgledom; povsod so dobre restavracije. Prijetni so izleti z vozovi in avtomobili; posebno mikavna je vožnja čez Pečico, odkoder je krasen razgled v daljavo; zanimiva je vožnja v sosednje kopališče „Krapinske toplice“; najlepši pa je izlet na Donaško goro (883 m) z veličastnim razgledom na Južne Alpe in široko Ogrsko ravan. Podružnica Slov. Planinskega društva postavi na Donaški gori turistovsko kočo, kjer bo 14 moških ležišč, oddelek za dame in izvrstna kuhinja, tako da bo vsem današnjim modernim turističnim zahtevam ugodeno. Stem se bo razširil

V veliki sezoni je pa družabno življenje še živahnejše; stalni vojaški orkester prireja dnevno dva koncerta, dopoldne in popoldne; zvečer plesi, umetniški koncerti, predavanja, gledališke predstave, kino, tombole itd., lepa knjižnica, čitalnica z mnogimi časopisi in revijami; dve igrališči za tenis; navadno in rusko kegljišče, strelišče. Pri slabem vremnu je promenada pod pokritimi šetališči. Tudi za zimski sport kakor: sankanje, drsanje, izleti s sanmi je dovolj prilike.

Poletna sezona se prične s 1. majem in se konča s 30. septembrom, zimska sezona pa traja od 1. novembra do 31. marca.

V času pred glavno sezono in po glavni sezoni, t. j. od 1. maja do 15. junija in od 1. do 30. septembra, se znižajo cene za sobe in vsa zdravilna sredstva ter zdraviliško in godbeno takso za 25%.

Državni uradniki, častniki in svečeniki vseh veroizpovedanj ter njih žene in nepre-skrbljeni otroci uživajo izven glavne sezone pri vseh navedenih cenah 50% popusta.

Med gosti so zastopani vsi narodi, Čehi, Madžari, Avstrijci, Nemci, Rusi, Švedsi, Francozi, Italijani. Velik je obisk iz južnega dela naše države. Zagrebčani se vozijo v avtomobilih in avtobusih posebno v nedeljah in praznikih. Rogaška Slatina ima veliko stalnih gostov iz Ljubljane, Maribora in Celja. Posebno letošnji obisk in dosedanje prijave dokazujejo, da bo veliko Slovenskih obiskovalcev.

Praktični ljudje izrabijo predsezijo, ker je v tem času življenje v Rogaški Slatini znatno

ceneje in ker je spomladansko in jesensko zdravljenje istovredno, kakor poletno. Učinkovitost zdravljenja v Rogaški Slatini je zelo velika. Ugodnosti zdravljenja se čutijo šele kasneje, ko bolnik že davno zapusti to lepo zdravilišče.

To zdravilišče je sedaj dostopno vsem, tudi neimovitim slojem. Ravnateljstvo posveča največjo skrb, da zadovolji vse obiskovalce in da se tujski promet čimbolj poveča. Zlasti nam Slovencem je dana najlepša prilika, da se poslužimo tega zdravilišča, ki ga imamo takorekoč pred nosom in ima vrlo ugodne železniške zveze. Zelo bi bilo priporočljivo, da bi se razvil avtobusni promet med Rogaško Slatino - Celjem, Mariborom in Ljubljano.

Ob koncu priporočamo vsem posetnikom, da se radi prenočišč pravočasno obrnejo na ravnateljstvo zdravilišča, ker so hoteli in gostilne velikokrat prenapolnjene, tako, da si je treba v glavni seziji sobo preje preskrbeti.

A. Oberholzer:

PUNČKA.

(Kulturno zgodovinska črtica.)

Najpriljubljenjša igrača malih deklic je gotovo punčka. Z njo delajo one svoje prve poskuse in vaje v negovanju otrok, v oskrbovanju obleke in perila.

Izgotavljanje punčk vseh vrst od najmanjših do največjih, od papirnatih in porcelanastih in onih, ki so izgotovljene le iz papirja zaposluje danes na tisoče rok v tvornicah za igrače. Je-li punčka „bolna“, se jo pošlje v bolnico za punčke.

Punčka izvira iz srednjega veka, iz 15. stoletja.

Francoski kralj Karol VI. je bil, kakor znano duševno bolan. Dolgočasje so mu preganjali s prav takrat iznajdenimi igralnimi kartami. V onem času pa je prišel v Francijo mož iz Padove s tridesetimi mulami, ki so bile natovorjene z zaboji. Padovanec se je imenoval Pufello in v svojih zabojih je imel 96 cesaric in drugih znanih žená iz rimske dobe, izrezljanih iz lesa po vzoru kipov ali pa novcev. V Parizu je dosegel veliko zanimanje in kmalu so ga poklicali na dvor.

V neki vrtni dvorani je imel Pufello za zastorom skrite svoje lesene zaklade in čakal prihoda kralja in njegovega spremstva. Ko bi moral poročati o cesarici Poppaeji, hčerki Tittija Ollija je rekel: „To je zelo podobna slika cesarice Poppaeje. Ta cesarica je združila s privlačnostjo obraza vso milino duha. Hudobni Neron je zavrzel svojo lastno ženo Oktavijo in si je privedel na dom Poppaejo.“

Kralj se je zanimal posebno za njeno zgodovino in si je želel sliko obdržati. Minister se je moral pogajati s Pufellom in kralj je prejel kip Poppeje za 50 takratnih pariških „solsov“, danes nekako 300 franc. frankov.

Kraljev primer so tako posnemali, da je Pufello tekom nekaj dni prodal na dvoru vse svoje rimske dame.

Ljubezen do njih se je razširila še dalje do meščanskega stanu; v vsaki hiši so hoteli imeti tak kip, in ker se je zval oni kralja Poppaea, je nazival vsakdo svojega enako. Iz tega je nastala franc. Poppée, Poupée, nemška die Puppe in slov. punica — punčka. (V Primorju slišiš celo pupa. Op. prev.) Po starih je stvar postala starina, ostala je otroška igrača, je to do današnjega dne in bo to gotovo vedno ostala.

Še v začetku 16. stoletja je bila punčka drag in redek dar. Ko je l. 1504 cesar Maximilijan prišel v Augsburg, ga je pozdravila štiriletna hčerka župana z latinskim verzom, ki ga je tako razveselil, da je mali dejal: „Poželi si, kar ti je ljubo; daš ti bom to!“ In dekletce je odgovorilo: „O, punčko bi imela že dolgo rada!“

Da je prejela Constantia Peutinger, pozneje slavna lepota, najbolj okičeno punčko, razumemo brez vsega. Sedaj je pa postala punčka deklici v rani mladosti neobhodno potrebna.

A. Z.

Ribja gnezda.

Malokomu je znano, da tudi ribe ne zaostajajo mnogo za ptiči v gradnji gnezd, četudi jih smatramo za jako tope in dolgočasne živali. N. pr. že naše postri si napravijo na peskovitem dnu rek in potokov male jamice in ležejo vanje svoja jajca, samci pa jajca oplode in jih pokrijejo s peskom. Z et (*Gasterosteus aculeatus*) in njegovi sorodniki v morju grade prava gnezda iz rastlinskih vlaken in jih obdajo z neke vrste sluzjo, ki se takoj strdi. Gnezdo dela samec in, ko je gradba srečno končana, gre, snubi samico in jo rahlo prisili, da leže ikre v njegovo gnezdo. Isto napravi z drugo, tretjo itd., dokler ni gnezdo iker popolnoma polno. Že med tem časom brani samec ikre proti vsakemu sovražniku, posebno proti samicam, za katere so njih lastna jajca prava slaščica. Še tedne in tedne potem, ko se je zarod že izlegel, vidimo, kako plava skrbni

oče, obdan s celim legijonom mladičev okoli in to tako dolgo, dokler mlade ribice ne dorastejo. Čisto sličen način gradnje ima druga vrsta rib (*Gobrius*), ki spada med ostroplute. Samec očisti malo jamico v skalovju, pokrije jo s školjkino lupino in napravi iz nje udobno bivališče za zarod. Samec ve čisto natančno za gnezdo.

Najzanimivejša je tretja vrsta gnezd, ki jih napravi neka vrsta rib v Indiji (*Osphromenidae*). Za časa, ko se ima vršiti drstenje, se poda samec na površino vode, vsrka zrak v gobec in ga izpljuje v podobi mehurčka. Veliko število teh mehurčkov sestavi v tkzv. penasto gnezdo; ikre so lažje od vode, splavajo na površje in samec jih z vleče pod gnezdo. V Indiji vlada velika vročina, zato morajo zakrivati svoje ikre pod tako gnezdo, da jih ne obsevajo solnčni žarki naravnost, ampak da se odbijajo ob mehurčkih.

Alfa:

Varčevanje.

„Zrno pri zrnu — pogača; kamen pri kamnu palača.“ Ni pregovora, ki bi ne bil bolj utemeljen kot je ta. Z njim se prav jasno pove, da res iz „malega raste veliko“. Zato ta pregovor prav radi uporabljajo vsi oni, ki hočejo široke plasti naroda navajati na štednjo, na varčevanje.

Zadnja leta je bilo težko dopovedovati ljudem, da velja varčevati, da bo denar zopet prišel v ono veljavo, ki jo je imel včasih. Svetovna vojska je obrnila vse lepe nauke na glavo; palače so postale razvaline, kamen na kamnu; pogač pa ni bilo, res zrna so poteptala konjska kopita in pohodile množice vojnih trum. Tudi vrednost denarja so razveljavile vojne razmere.

Pravljice iz dob velikih francoskih vojska — za časov Napoleona — so se skoro pozabile; babice, ki so še nam pripovedovale: kako so z „asenjati“ (z bankovci) prižigali pipe, kako so ob kresihnem kamenu mesto gobe zažigali papirnat denar prej velike imenske vrednosti — so umrle in nam so te pripovedke bledele... Velika svetovna vojska pa jih je zopet priklicala v spomin in bili smo svedoki dejanj, med katerimi smo se čudili, ko so nam jih pripovedovali. Zgodilo se je, da je brat-zapravljivec za nekaj brezvredne steklenice, iz katerih je svoje

dni izpil drage likerje, v čudnih dneh velike vojske prejel več denarja, nego ga je brat — skromen varčevalec naštedil...

Vendar kljub temu nam zopet ukazuje kruta resnica, ki nikogar ne vpraša za svet, da bo treba po predvojni poti. Treba bo zopet štediti, treba bo zopet varčevati, kajti: gorje, če te začevoje hudi časi brez prihrankov.

Razni so načini varčevanja. Najnavadnejše varčevanje je, kadar odvišni denar damo v hranilnico ali banko; ta denar nam je vedno na razpolago za potrebe. Žal, da se ga često vporabi brez „prave potrebe“. Prisilno varčevanje pa je zavarovanje za življenje, ki je zelo potrebno, ker ne ve se ne ure ne dneva.

V „Domačem prijatelju“ inserira prisilno štednjo „Splošna zavarovalna zadruga“ v Ljubljani, Sv. Petra c. 24. Naj se čitatelji obrnejo po bližnje informacije na ta naslov. — Za nalaganje odvišnega denarja pa najdejo naše bralke in bralci tudi več inseratov; „Zadružna banka“ v Ljubljani, Aleksandrova c. 5 je prav priporočljiv zavod za nalaganje hranilnih vlog. Prav tako „Splošno kreditno društvo“ v Ljubljani, ki je bilo ustanovljeno že leta 1899. Oba zavoda sta mnogo pripomogla že za razširjenje in pospeševanje varčevanja.

Književnost.

„Človek in moč“. Pod tem naslovom je izdal svojo pesniško zbirko Miran Jarc. Izbral je pesmi (podal jih je kot nekaj odsev svojega notranjega razvoja) in priznati moramo, da nas je zbirka prijetno iznenadila. V njej vidimo dušo današnje dobe. Zbirka je nov pojav in Miran Jarc je zaslužil ž njo ime uglednega pesnika. Knjigo je opremil B. Jakac s toplino in razumevanjem. Knjiga naj ne manjka nikjer in jo prav vsem toplo priporočamo.

Jack London: *Železna peta I. in II. zvezek*. — V slovenskem prevodu pisatelja Iv. Vuka je izšlo pri Zadružni založbi v Ljubljani znamenito delo ameriškega pisatelja Londona, ki bo interesiralo zlasti one čitatelje, ki se pečajo s socijalnimi problemi današnje družbe.

Cena I. zvezka Din 20.—, cena II. zvezka Din 12.—, skupaj oba zvezka Din 32.—.

Anton Kristan: *O delavskem in socijalističnem gibanju v naših krajih od l. 1848 do 1896*. — Izšla je knjiga, ki je prav podučna za vsakogar, ki se zanima za socijalna vprašanja. Objavljen je v nji precej podrobno tkzv. „proces s krvavci“, ki se vršil l. 1884 v Celovcu, ko so sodili ljubljanske vodilne može v takratnem delavskem gibanju in obsodili krojaškega mojstra Franceta Železnikarja na 10 let ječe. Opisano je tudi življenje prvega socijalista in pozneje uglednega krojaškega pisatelja in učitelja veččaka Matije Kunca. Knjigo priporočamo. Cena Din 30.—. Naroča se pri Zadružni založbi v Ljubljani.

Praktični nasveti.

Nekaj besed o vkuhavanju.

Vkuhavanje je postalo dandanes za gospodinjico zelo važno vprašanje. Poleti in pozimi naj da na mizo hrano, ki naj bo okusna in hranilna, pri vsem tem pa primerna dohodkom.

Za tiste gospodinje, ki se z vkuhavanjem že pečajo, je to nekaj lahkega.

V maju mesecu ko pridejo na trg špargelni, v juniju, ko so poceni črešnje in grah, že začne polniti čaše za vkuhavanje in nadaljuje juliju s fižolom, ter drugim sočivjem in sadjem,

bogu že lepo število. Zadostuje pa tudi knjižica o vkuhavanju, kajti vkuhavanje je zelo enostavna stvar.

Glavno je dober material, t. j. res prvovrsten aparat in solidne čaše z dobrim gumi- jem. Zato pri nakupu ni gledati na par dinarjev več ali manj. Kupi naj se samo res solidno blago. Ko imaš aparat in čaše za vkuhavanje, pa zadostuje malo dobre volje in čistoča, pa gre vse lepo od rok in uspeh je zagotovljen.

v času ko so posamezni predmeti najcenejši, ter imamo koncem jeseni shrambo polno sadja in sočivja.

Za Božič si lahko dovoli češpljeve cmoke, v januarju in februarju ima za prikuho sveži grah, fižol v stročju, sveže gobe, nenadni obiski ji ne delajo skrbi, za bolezen je tu zdrava vitaminov polna hrana, ki je v zimi sploh ni dobiti niti za drag denar. Osvežujoči sadni sokovi so v vsakem momentu na razpolago.

Le malo gospodinj je, ki bi ne poznale vkuhovalnih priprav, ki jih je zamislil W e c k pred tridesetimi leti in jih izpopolnil do take dovršenosti, da je danes vsak neuspeh pri malo pazljivosti izključen.

Začetnice dobe poduk v gospodinjskih tečajih in gospodinjskih šolah, ki jih je hvala-

Nekatere gospodinje vkuhavajo sadje, marmelade in sokove v navadnih s pergamentom zaprtih kozarcih, kar je pa zelo neekonomično. Poraba sladkorja pri takih kozarcih je navadno 1 kg sladkorja na 1 kg sadja. Pri hermetično zaprtih (pravih vkuhovalnih) čašah zadostuje 25 do 30 dkg, kar pomeni prihranek ca. Din 10.— pri enem samem kilogramu, t. j. skoro toliko kolikor stane kozarec, ki ga lahko rabi celo življenje. Tolika množina sladkorja pa ne pride v dobro niti pri ukusu, ker je kompot presladek. Pri aromi pa je celo škodljiva, ker sladkor zamori aromo popolnoma, tako da ne veš če ješ breskve, marelice ali hruške ali jabolka.

In kljub tolikemu sladkorju moraš pri pergamentnih kozarcih računati, da se ti bo po-

kvarila vsaj vsaka peta konzerva, medtem ko vkuhanje v zaprtih kozarcih da garancijo trajnosti, ker se pri tem procesu zamori glivice tako, da je vsako razkrajanje nemogoče.

Vkuhanje pa ni važno samo za gospodinjo. Hoteli, penzije, letovišča bi sploh ne smela biti brez priprav za vkuhanje. V podkrepitev te trditve naj navedem samo karakteristično opazko belgrajskega industrijalca, ki

je bil na Bledu, pa mi je na vprašanje, kako mu je ugajalo dejal: „E, pa bogami na Bledu imajo krasno urejeno, v maju mesecu sem jedel sveže breskve v kompotu.“

K temu ne morem pripomniti drugega, da je za letovišče dobra hrana, najboljša reklama.

Zato si pravočasno omislite potrebne priprave.

Naše pecivo.

S splošnim napredkom civilizacije si je človek izboljšal tudi svojo hrano. Ko je polagoma spoznal oblast ognja in vrednost kulturnih rastlin, je bil že daleč od svojih prednikov, ki so v načinu prehrane že domala nalikovali divjim zverem. Tu začenja novo razdobje človeške zgodovine. Iz te sive davnine raste velika povest o „vsakdanjem kruhu“. Danes si ne moremo misliti niti najbornejše kočice brez kruha, pa naj je že bela pogača ali pust ovsenjaka. Kruh je beseda vseh besed, je našemu človeku potreba vseh potreb. Vsaka jed bi se nam uprla, ko bi jo imeli dan za dnem na mizi, kruha se ne preobijemo nikoli.

Kruh je naše najnavadnejše pecivo. V vsakem kraju, da, skoro v vsaki hiši ga mesijo in peko drugače, iz različne moke, z različnimi primesmi in v različnih oblikah, ali navsezadnje ima samo eno ime: kruh. Vedno naraščajoča potreba po kruhu je zlasti v večjih seliških ustvarila posebno obrt, ki se je do današnjih dni že močno izpopolnila. Po mestih, v večjih industrijskih in tujskoprometnih krajih imamo že parne pekarnice, ki s pomočjo strojev proizvajajo ogromne množine vsakovrstnega kruha najboljše in najfinejše kakovosti.

Sporedno z izpopolnjevanjem krušne produkcije pa je začela moderna pekarska obrt izdelovati tudi finejše vrste peciva. To so razni keksi, piškoti, oblati, vafeljni, rezine itd., ki imajo poleg izredne redilne vrednosti še to dobro lastnost, da se dado delj časa shraniti. Pred prevratom smo kupovali tako blago največ iz inozemstva, zlasti na nemškem trgu. Imeli smo sicer tudi doma nekaj produkcije, ki pa ni mogla uspešno tekmovati z inozemskim blagom. Po prevratu so se prilike v tem pogledu temeljito izboljšale, tako, da nimamo

več danes nobene potrebe popraševanja po finejšem pecivu tujega izvora.

Tu nam je predvsem pokazati na domačo tvornico keksov in parno pekarno kr. dvornih dobaviteljev V. Bizjak in drug in Rogaški Slatini, ki ima svoje podružnice tudi v Ljubljani in Zagrebu ter si je znala s prvovrstnim izdelki že v kratkem času svojega obstoja pridobiti širok ugled širom Jugoslavije, pa tudi že preko granic. Danes skoro v sleherni vasi poznajo Bizjakove kekse, ki jih ta mlada in podjetna tvrdka postavlja na trg v okusno opremljenih ovitkih, v mnogovrstnih oblikah, sestavinah in imenih.

Ni bil zgolj slučaj, da si je to naše odlično domače podjetje izbralo baš Rogaško Slatino za svoje glavno torišče. Gostje, ki posejajo naše prvo zdravilišče, nimajo le izbranih zahtev, temveč potrebujejo za svoje lečenje specialnih vrst peciva in to po strogi zdravniški meri. Tu je omeniti predvsem takozvani zdravilni prepečenec po receptu Karlovih Varov, ki zahteva posebno skrbnih sestavin in čegar izdelava je bila pri nas toliko kakor nedosežna. Naša domača tvornica je stavila tu vse prizadevanje, da doseže enakovreden proizvod, kar se ji je tudi v polni meri posrečilo. Sedaj producira že ogromne množine prvovrstnega zdravilnega prepečenca, tako da lahko krije vse domače potrebe in more popolnoma zadovoliti svoje odjemalce. Mimo tega izdeluje še različna druga diabetična sredstva, kojih sirovine dobiva iz najboljših virov inozemstva. Smelo lahko trdimo, da je Bizjakova tvornica na višku današnje produkcije peciva in izredna pridobitev Rogaške Slatine. To vedo najbolje zdraviliški gostje sami, ki so polni hvale o tem našem domačem podjetju.

Za nadrobno prodajo svojih izdelkov je postavila trvdka sredi zdraviliškega parka ličen paviljon, ima pa tudi v tvornici sami, ki se nahaja v neposredni bližini kopališča hydroterapije svoj prodajni lokal. Tu je zlasti v zgodnjih jutranjih urah ob času sezije izredno živahno vrvenje. Po zavžitju predpisane količine zdravilne vode prihajajo gostje od vrelec, da se oskrbe s svežim pecivom za zajtrk. Zlasti mnogo je povpraševanja po maslenih kifeljčkih, ki so postali že prava slatinska specijaliteta. Gostje dobe pecivo v okusnih papirnih vrečicah in jih je zanimivo opazovati, kako šetajo potem s temi vrečicami čez park k zajtrku.

Udomačila se je tudi že navada, da si posetniki zdravilišča pred odpotovanjem nabavijo pri Bizjaku vsakovrstnega peciva, kar ni samo tečna popotnica, ampak tudi lepo in razmeroma najcenejše darilo, ki razveseli doma v enaki meri staro in mlado.

Danes torej nismo več v zadregi, kaj postaviti pred gosta k čajanki, ali kako obdariti deco s slastnim pecivom, ako sami ne utegnemo ali ne znamo pripraviti potrebnega. Naša domača tvornica nam nudi čajno in drugo pecivo, ki more zadovoljiti tudi najbolj razvajan okus. Zato zasluži, da jo spozna in uvažuje slehern naš človek.

J. M. V.

Poziv

vsem našim cenjenim čitateljem in čitateljicam.

V naših prejšnjih listih smo opozorili vse one, ki Domačega prijatelja ne nameravajo naročiti, da list tekom treh dni vrnejo, sicer jih smatramo naročnikom in so dolžni plačati naročnino. Dalje smo opozarjali na to, da pošiljamo list na ogled samo dvakrat. Če smo potem onim ki niso plačali lista prenehali pošiljati list, smo takoj dobili pritožbe, da naj se jim list redno pošilja, nakar smo jim pričeli zopet pošiljati Domačega prijatelja. Vsakomur smo seveda priložili položnico in prosili za takojšno nakazilo naročnine. Del čitateljev je upoštevalo našo prošnjo in so res naročnino takoj nakazali. Precejšen del bravcev pa vsled komodnosti ne izvrše svoje dolžnosti.

Zato danes ponovno prosimo ves naš krog čitateljev in čitateljic, ki še niso plačali naročnine, da takoj uporabijo priložene položnice ter nakažejo celoletno naročnino, ki znaša borih 20.— Din. Kdor si ne more odtegniti 20.— Din, naj pa saj nakaže za polletno naročnino 11.— Din. (Naročnina za inozemce je letno 40 Din.)

To je najmanjša žrtev, ki jo moremo zahtevati od naših cenj. bravcev. Zastonjkarjev pa tudi Domači prijatelj ne ljubi.

Naše Uredništvo dobiva iz cele Slovenije veliko pohval, priznanj in laskavih besedij o dobrem in poučnem družinskem čitivu. Žalibog pa Domačega prijatelja ne moremo vzdrževati samo s pohvalami, temveč moramo stroške kriti z novci.

Zato polagamo na srce vsem onim, ki s plačilom naročnine odlašajo, da uvažujejo ta naš poziv in takoj nakažejo naročnino. Kdor še ni prejel prejšnjih števil, naj piše dopisnico, pa mu jih takoj pošljemo.

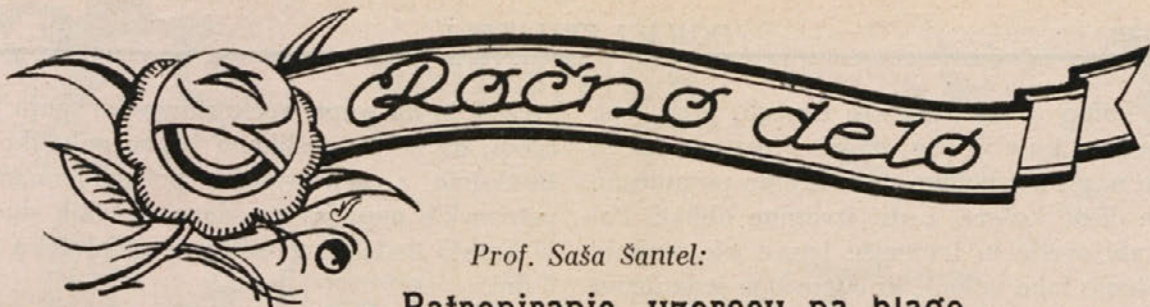
Dalje vljudno sporočamo, da takoj upoštevamo vse reklamacije, ki izvirajo največkrat iz netočnih in nečitljivih naslovov. Vsak naj napiše na položnici točen in čitljiv naslov, pa bo list redno dobival.

Vsem onim pa, ki so tekom teh šestih mesecev plačali naročnino, se pa pristrčno zahvalujemo.

Uprava.

Važno za naše ameriške naročnike!

V zadnjem času dobivamo pritožbe, da nekateri naši cenj. čitatelji v Ameriki ne dobivajo lista. Vsem sporočamo, da pošiljamo list samo dvakrat na ogled, kdor ga ne plača, vstavimo pošiljanje lista. Zato prosimo vse pritožnike, da nam nakažejo 1.— Dolar za leto 1927 in jim izostale številke takoj pošljemo. Naročnina naj se po možnosti pošilja potom kake banke na Zadržno banko v Ljubljani (mogoče po 10 naročnikov skupaj, kar naj eden naših prijateljev nabere). Z nakazilom naročnine se Vam pa ne bo treba pritoževati. Ko bomo prejeli naročnino, Vam bomo to pismeno potrdili. Prosimo tudi za natančne naslove.

Prof. Saša Santel:

Patroniranje vzorcev na blago.

(Dalje.)

Polikano tkanino, na katero hočemo barvo prenašati, napnemo najboljše na risalno desko ali na mizo iz mehkega lesa z risalnimi žeblički. Če je tkanina tanka, kakor n. pr. crêp de Chine, bomo storili dobro, če podložimo pod blago enako velik ovojni ali risalni papir, da si lesene podlage ne pomazemo po nepotrebnem.

Šablono položimo na potrebno mesto ter jo obtežimo — če je večjega formata — z uteži ali jo pritrdimo na treh vogalih z risalnimi žeblički. Četrty vogal pustimo nepritrjen, da si moremo med barvanjem od časa do časa ogledati učinek barve na tkanini.

Kot barvilo uporabljamo prosojne ali krijoče barve ter si izberemo one, ki so najbolj odporne proti pranju z vodo. V ta namen nam služi predvsem prav dobro navadna oljna barva kakor se prodaja v tubah za slikanje. Iz štedljivosti si bomo pa nabavili barve za skice, ki so cenejše in ki služijo v ta namen ravno tako dobro, kakor najfinejše oljnate barve.

Če bi take barve prenašali na blago v debeli plasti z navadnim čopičem, bi pa doživeli že pri prvem poizkusu veliko razočaranje. Barva bi predvsem izpolnila vse prostore med posameznimi vlakni tkanine ter bi na ta način pokvarila značaj blaga. Razen tega bi opazili kmalu, da se je olje iz barve razširilo preko mej, ki so ji bile stavljene po načrtu, kar bi tudi kvarilo naše delo. Zato postopamo čisto drugače. Za slikanje si ne vzamemo navadne čopiče, ampak si nabavimo nekaj posebnih okroglih kratkodlakih čopičev za patroniranje, ki se dobe v trgovinah za barve.

S takim čopičem zajamemo kar najmanjšo količino barve, oz. oddamo prekomerno barvo iz čopiča z mazanjem na poizkusni papir ali na barvno ploščo (paletu). Nato udarjamo s čopičem, ki ostane ves čas v navpični legi,

na rahlo na blago, da se barva polagoma prime blaga. Po kratki vaji dosežemo na ta način prijetne enakobarvne ploskve, ki prikazujejo pri robovih izrezanih odprtih ostre robove brez grdega nakopičenja barvila.

Če želimo na isti način imeti enakomerno ploskev bronce v poljubnem tonu, barvamo na opisani način mesto z oljnato barvo z reliefno („pastinello-“) barvo* ter potresli blago nato z zaželjeno bronco.

Zelo lepe učinke dosežemo, če barvo mesto s čopičem prenesemo na blago s pomočjo škropilne mrežice in krtače. V tem slučaju uporabljamo barvaste tuše, ali posebne barve za barvanje na svilo itd.

Pri barvanju s tekočimi barvili, ki so raztopljeni v vodi, je potrebno da uporabljamo patrone, katere so absolutno odporne proti vodi. V ta namen namažemo patrone na obeh straneh več dni pred uporabo z lanenim firnežem.

Opisanega načina prenašanja vzorcev ali oblik na tkanine se poslužujemo pri vseh delih, ki jih mislimo izdelati v eni barvi. Poleg tega je pa tudi z eno samo šablono mogoče izdelovati dvo- in večbarvne vzorce in to: a) če so različno pobarvani, dovolj oddaljeni eden od drugega, b) če uporabljamo pri barvanju prehodne tone. V prvem slučaju pač ni treba posebnega navodila; zadostuje, če opozorimo začetnike na to, da je dobro pokriti one partije šablone, ki so za eno barvo že uporabljene, s papirjem. Tako se izključi nevarnost pomazanja bližnjih delov s sosedno barvo. Pri uporabi prehodnih tonov pa storimo dobro, če si na barvni plošči priredimo dve ali tri barve bodisi istega tona, a različne stopnje, ali več različnih tonov in si pripravimo ravno toliko čistih čopičev. Nato prenašamo prvo barvo najprej na enem kraju odprtine, poleg nje naslikamo z drugim čopičem drugo barvo itd. Pri

* O sestavini tega barvila bomo poročali še posebej.

tem bomo po kratki vaji dosegli prav lepe prehodne tone iz ene barve v drugo. Na ta način n. pr. z vspehom modeliramo posamezne cvete, liste, košare, i. dr. izrezane oblike. Pri uporabi svetle in temnejše barve iste stopnje dosežemo tako učinek, ki odgovarja sedanjemu okusu in ki ga vidimo — žal prevečkrat — na vseh slikah in ornamentalnih delih, ki kažejo moderno maniro. (Majhen primer, kako lahko je dandanašnji biti moderen...)

Večbarvne šablone rabimo tam, kjer hočemo namestiti raznobarvne dele okraskov v neposredni bližini medseboj, ali kjer hočemo razne barve brez prehodnih tonov namestiti eno povrh druge. Pri rezanju takih šablon je potrebna eksaktnost, ker se v nasprotnem slučaju rado zgodi, da se barve ne dotikajo ali pokrivajo tam, kjer želimo. Praktično je, če označimo na načrtu razne barve s tekočimi številkami.

S številko 1 označimo ono barvo, ki jo lahko označimo kot glavno in ki se razprostira na najširšem delu šablone. Vse dele risbe, ki nosijo to barvo, prenesemo s pavzanjem na šablonski papir ter izrežemo na gori opisani način prvo šablono. Prvo barvo nato nikakor še ne prenesemo na blago, ampak najprej na drugi šablonski papir. Nato prepavzamo na drugem papirju oblike za barvo št. 2. Sedaj izrežemo te oblike, a pomislimo takoj na to, da moramo na drugi šablono imeti vsaj dve (kolikor mogoče odaljeni) odprtini, skozi katere vidimo prvo barvo. To je prav lahko storjeno, saj je prva barva na drugi šablono naslikana. Ni treba drugo, nego da si izberemo dva delca prve barve, ki sta od druge barve dovolj oddaljena. Ko smo gotovi, prenesemo obe izrezani barvi na tretji šablonski papir, na katerem izrežemo nato tretjo barvo, a ne pozabimo izrezati tudi iste male odprtine za pravilno polaganje, kakor smo to napravili pri drugi šablono. Pri nadaljnjih barvah ponavljamo to postopanje. Na ta način dosežemo z lahkoto presenetljivo natančnost glede medsebojnega ujemanja barv. Ko smo z izrezovanjem gotovi, se prične delo na blago, katerega ni potrebno opisovati. Opozoriti treba samo na to, da oljne barve ohranijo delj časa svojo

svežost in da se pri večkratnem barvanju rado zgodi, da se že naslikane barve nekoliko poškodejejo z neprevidnim polaganjem novih patronskih papirjev na blago. V takih slučajih bi kazalo nadaljevati slikanje po preteku 2 do 3 dni.

Končno bodi omenjeno, da je glavni smisel patroniranja ta, da se omogoči večkratna uporaba iste šablone. Zato je za enkratna dela, pri katerih se šablone ne ponavljajo, delo izrezovanja posebno pri večbarvnih patronah precej zamudno ter bi bilo morda slikanje s prosto roko s pomočjo voska ali tudi na navadni direktni način bolj priporočljivo. Seve onih ostrih in preciznih oblik, ki jih dobivamo pri patroniranju, na tak način ne moremo doseči.

Zelo primerno pa je šabloniranje za slučaje, kjer hočemo isto delo obrtoma proizvajati v mnogih eksemplarjih, ali kjer se na istem delu posamezni okraski ponavljajo. (Bordure, ploskovni vzorci). V novejšem času se pa v nekaterih krajih, posebno na Nemškem, često goji svobodnejše delo s šabloniranjem. V takem slučaju izrežemo samo nekatere dele oblik po svobodni izberi (na pr. mali trikotnik, krog, vijugasta črta, cikcak itd.) Torej šablone, ki niso vedno popolnoma omejene ali sklenjene. S temi elementi sestavljamo direktno na tkanini s polnim ali prehajajočim barvanjem druge sestavljene oblike, ki jih po okusu združimo v razne skupine dekorativnega značaja. Toda tako delo je več ali manj igranje in računa na slučaj. Resen amater bo delal raje počasi a zato po načrtu in sigurno.

Enostranske nesklenjene šablone v podobi dolgih premic, vijug, lomljenih črt itd. s pridom uporabljamo posebno za škropljenje. Če take črte pri barvanju polagamo križem na blago, dobimo včasih prav učinkovite kombinacije, ki jih danes pogostoma vidimo na šalih (apaških rutah). Na isti način si moremo okrasiti bluže in svilnate robčke. Drugače pa je patroniranje na blago vporabno za najrazličnejša dela, med katerimi naj omenim poleg oblačil, posebno še kravate in pentlje, razen tega pa blazine, prte, namizne proge in prtiče, šatulje, pokrivala za instrumente, zastore, senčnike itd.

SMEŠNICE.

„No Francek, sedaj mi pa povej, kaj si danes ponoči sanjal?“

„Oh papa, meni se je sanjalo, da sem šel s teboj na sprehod, pa sva prišla do velike reke in tam... in tam... no naprej pa ti povej, saj si bil navzoč in si se gotovo bolje zapomnil kakor jaz.“

Varčnost.

„No to sem nasedel. Zadnjič sem povedal ženi, kako varčna je Vaša žena, da Vam celo kravate in samo-veznice dela iz ponošenih svilnatih bluz.“

„In vaša žena sedaj posnema mojo v varčevanju?“

„Žalibog! Vsak teden si sedaj kupi novo bluzo, da mi lahko iz odloženih bluz naprave kravate.“

Žena: No, in kaj bi bil ti brez mojega denarja?
Mož: Srečen samec.

Zdravniški predpis.

Ivan: „Kako pa da imaš kar dve nevesti?“

Tone: „Ne morem drugače. Prva je hči mesarja, pri kateri dobim samo mesnate jedi, druga je pa vrtnarjeva hčerka, kjer kuhajo samo sočivje. Meni je pa zdravnik predpisal mešano hrano.“

Času primerno.

„Kakšen poklic pa imate?“

„Jaz sem šefredakter novic o avtomobilskih nesrečah.“

Baharija.

Učitelj: „Danes pišemo nalogo o „Naši hiši.“

Učenec bogatih starišev: „Gospod učitelj, mi imamo sedem hiš.“

Ivanček: Očka ali se ti res nič ne bojiš mame?

Oče: Res ne.

Ivanček: No potem ji pa reci, da si ti knjige s tinto polil.

Lepa Ana.

Turist brhki oskrbnici planinske kočje: „Torej Vi ste Ana — no tu je imel moj prijatelj prav.“

Oskrbnica: „Kaj mislite s tem?“

Turist: „E, moj prijatelj je bil lansko leto mi-grede tudi v tej koči in je v mojo potno knjigo vpisal vsa imena oskrbnic in natakarič; Vas Ana je pa še posebej označil z zvezdico.“

V gostilni.

Gost: „Neverjetno, kako so to majhne porcije.“

Natakar: „To se Vam dozdeva.“

Gost: „Nikar mi ne govorite — tako so majhne, da vedno zraven ugriznem.“

Smola.

Mlad pesnik: „To je strašno. V sedanji dobi ne more človek publiki ustreči. Pri včerajšnji predstavi moje drame se je vse smejalo.“

Kritik: „Pa napišite komedijo.“

Mladi pesnik: „Sem že napravil, takrat so se pa vsi jokali.“

Mali Tonček: „Mamica ali misli kužek, da sem zdravnik, ko mi jezik kaže?“

Kaznovano vprašanje.

Zagovornik (obtožencu): „Kaj menite, ali nisem tako za Vas govoril, kakor bi bili moj lastni sin?“

Obtoženec: „Ali je ta tudi tak lump?“

Prepozno.

„Prijatelj, če bi le vedel, da je Tvoja ljubezniva in bogata sestrična tudi duhovita, pa jo takoj snubim?“

„O radi tega si lahko brez skrbi, ker sem se včeraj ja z ž njo zaročil.“

Vzdih gledalca tenis turnirja:

„Ubogí mož, kadar se ta športistka vjezi!“

NOVI NASLOVI.

V naši državi se že nihče več ne spozna na uradniške naslove; imamo oficijante, aspirante, avskulante, revidente, referente, inspektorje, višje inspektorje, generalne inspektorje, direktorje, generalne direktorje, revizorje itd. In vendar ni med vsemi temi —janti, —ranti, —tanti, —kanti, —tenti, —renti, —torji in —zorji nobene velike razlike, kajti pišejo skoro vsi. Ker pa imamo tudi naslove „pisarjev“ je nekdo predlagal, da naj se uvedejo izrazitejši naslovi. Vsak začetnik, ki se sedaj imenuje pripravnik, in ki še iz šolske dobe primerno lepo piše, naj dobi naslov „lepopisec“. Po treh letih pripravniške službe, ko si je lepo pisavo že deloma pokvaril in ko se je navadil na hitrejšo pisanje, naj se imenuje „prepisovalec“. Po gotovih letih, ko se še navadi na samostojno delo dobi naslov „pisar“. Z imenovanjem šefom odseka naj se nazivlje „višji pisar“, in če ima srečo, da dospe do dosedanjega mesta direktorja, ki samo podpisuje, se imenuje „podpisovalec“.

Židovski Till Eulenspiegel.

Založništvo Lechner na Dunaju je nedavno izdalo malo knjižico, v kateri je zbral Hermann Blumenthal „Najboljše židovske anekdote“. Med njimi se nahajajo tudi sledeče o Efroimu Greidingeru, židovskem Eulenspieglu.

I.

Efroim Greidinger je govoril nekoč pred nekim skupuhom ter ga prosil za obed.

Ta ga je osorno zavrnil.

Tedaj pravi norec z ostrim izrazom:

„Ne preostaja mi torej ničesar drugega kakor napraviti to, kar je delal moj oče v enakem položaju.“

„Kaj pa je delal tvoj oče?“, ga vpraša skupuh radovedno.

„To more biti Vam vendar vseeno,“ je odgovoril Efroim in se pripravil k odhodu.

„Hočem to pa vedeti,“ je zaklical skupuh.

„Ako izpolnite mojo prošnjo, z veseljem!“

„Dobro, kosilo boš dobil“, je rekel skupuh in mu ukazal prinesiti obed.

Komaj je Efroim pogoltnil zadnji grižljaj, je zaklical skupuh:

„Sedaj hočem končno vedeti, kaj je tvoj oče delal?“

„Ako ni ničesar dobil, ni ničesar imel,“ pravi Efroim in zapusti bežeč hišo.

II.

Efroim je prišel z nekim trgovcem mimo reke, kjer je prala baš neka žena perilo. Z leseno palico je tolkla na vso moč po paru spodnjih hlač.

Efroim se je glasno zasmel.

„Zakaj se smeješ?“, ga vpraša trgovec

„Veselim se, da ne tičim v onih hlačah.“

III.

Efroim Greidinger se je nekoč izrazil:

„Vem, da bo umrla moja žena na neki Erew Jontow (pripravljani dan za praznik).“

„Kako moreš Ti to vedeti tako natančno?“, so ga vprašali.

Greidinger je odgovoril: „Naj umre že kadarkoli, bo ta dan zame Erew Jontow.“

C. K.

PROJA DIŠAVE

Zapomni si, da uporabljam samo dišave z znamko „PROJA“, ki so zajamčeno pristne, dobre in čiste.

Tridesetletna izkušnja dokazuje, da so čaše znamke

WECK

za vkuhanje najzaneslivejše in radi tega najcenejše.

Letos znatno znižane cene.

Zahtevajte jih pri Vašem trgovcu ali pa pri „Tovarniški zalogi“
Weck-a Ljubljana, Krekov trg 10 (tvrška Fructus).

Učite se fotografirati!

Prijetna zsbava!

**Najboljše darilo za poletje
za Vaše prijatelje in otroke.**

Odpremna hiša

UNIVERSAL

d. z. o. z. Ljubljana, Tržaška c. 26.

Fotoaparati francoske marke „Age“ z avtomatično pripravo za 6 kaset. Aparat ima zrcalne „matsuerje“ in dober zatvor. Cena aparata za plošče 4 1/2 x 6 cm Din 98.—.

Cena aparata 6 x 9 cm Din 135.—.

Fotoaparate „Rekord“ z motnim steklom in 1 kaseto z dobrim zatvorom za plošče 6 x 9 cm Din 105.—.

Fotoaparati marke „Ernemann“ z 1 motnim steklom in kaseto Din 152.—.

razpošilja po povzetju po celi kraljevini:

KOMPLEKTE.

Fotoaparati „Rekord“ za plošče 6 x 9 cm z vso pripravo za fotografiranje, sestojč iz 10 predmetov Din 235.—.

Fotoaparati marke „Age“ za plošče 6 x 9 cm z istotakimi priborom Din 260.—.

Fotoaparati marke „Ernemann“ za plošče 6 1/2 x 9 cm z večjim priborom Din 310.—.

Pakiranje gratis, poštni stroški po lastni ceni.

Zahtevajte ilustrirane cenike za vse fotoaparate in pribor!

**TEHNIČNI BIRO
ARH. IVAN ZUPAN**

Izvršuje načrte vsakojakih zgradb, zunanjo in notranjo arhitekturo, interijerje, proračune; stavbno vodstvo, strokovna mnenja, dekoracije i. t. d.

LJUBLJANA, Gradišče štev. 13.

Napake, storjene pri projektiranju in gradnji stanovanjskih hiš, gospodarskih in tvorničkih poslopjij imajo dalekosežne posledice. V večini slučajev jih ni mogoče več popraviti. Eventuelne naknadne preureditve prostorov so zvezane z visokimi stroški.

Zato se obrnite predno projektirate in gradite na nepristranskega tehnika, ki Vam bo stal z nasvetom na strani in bo ščitil Vaše interese. Nasveti stavbnega podjetnika ne morejo biti za Vas v vsakem slučaju merodajni, ker je podjetnik primoran kriti predvsem svoje lastne interese.

S tehničnim zastopstvom zvezani stroški so minimalni v primeri s tem, kar si lahko v vsakem slučaju prihranite na gradbenih stroških, poznejših popravilih, preureditvah itd., če so načrti racionalno zasnovani in je tudi stavba tehnično brezhibna. Zato se obračajte pismeno ali ustmeno na edino tehnično pisarno te vrste, ki sama nima interesa na izvršitvi gradbenih in drugih profesionističnih del, ker ščiti v vsakem slučaju le stavbnega gospodarja. Izkoristite naše dolgoletne izkušnje v tehničnem pravnem oziru in nam sporočite Vaš cenj. naslov, da Vam moremo staviti podrobno oferto.